

stuk **704** (2010-2011) – Nr. 4
ingediend op 26 november 2010 (2010-2011)

Gedachtewisseling

over het groenboek Interne Staatshervorming

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door mevrouw Kathleen Deckx

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
de heer Peter Reekmans;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Else De Wachter;
de heer Bart De Wever, mevrouw Lies Jans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:

704 (2010-2011) – Nr. 1 t.e.m. 3: Verslagen over gedachtewisseling

INHOUD

I. Provinciaal onderwijs.....	4
1. Toelichtingen.....	4
1.1. Toelichting door de heer Frank Smeets, gedeputeerde voor onderwijs provincie Limburg	4
1.2. Toelichting door mevrouw Inga Verhaert, gedeputeerde voor onderwijs provincie Antwerpen.....	8
1.3. Toelichting door mevrouw Marleen Verdonck, directeur Provinciaal Technisch Instituut Zottegem	10
1.4. Toelichting door de heer Ronald Soudant, directeur Provinciale Secundaire School Voeren.....	12
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	13
3. Antwoorden van de genodigden	16
II. Jeugdbeleid	18
1. Uiteenzetting door de heer Luk Tas, stafmedewerker jeugdwerkbeleid Vlaamse Jeugdraad.....	18
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	21
3. Antwoorden van de heer Luk Tas.....	23
Gebruikte afkortingen	26
Bijlage: Antwoorden op vragen van de commissieleden	27

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op 27 oktober 2010 een gedachtewisseling over het groenboek Interne Staatshervorming. Hierbij werd meer bepaald ingegaan op de gevolgen van het groenboek voor het provinciaal onderwijs en het jeugdbeleid.

Volgende genodigden namen deel aan de gedachtewisseling:

voor het provinciaal onderwijs:

- de heer Frank Smeets, gedeputeerde voor onderwijs provincie Limburg;
- mevrouw Inga Verhaert, gedeputeerde voor onderwijs provincie Antwerpen;
- mevrouw Marleen Verdonck, directeur Provinciaal Technisch Instituut Zottegem;
- de heer Hendrik Soudant, directeur Provinciale Secundaire School Voeren.

voor de jeugdsector:

- de heer Luk Tas, stafmedewerker jeugdwerkbeleid Vlaamse Jeugdraad.

I. PROVINCIAAL ONDERWIJS

1. Toelichtingen

1.1. Toelichting door de heer Frank Smeets, gedeputeerde voor onderwijs provincie Limburg

De heer *Frank Smeets* verklaart dat in het groenboek staat dat alle instellingen van het provinciaal onderwijs naar een andere inrichtende macht moeten worden overgedragen en dat het flankerend onderwijsbeleid uitsluitend een taak van de gemeente moet worden. De provincies zijn daarin momenteel actief.

Het verheugt de spreker dat het provinciaal onderwijs betrokken wordt bij de bespreking van het voorstel van de regering, aangezien dat voorheen nooit is gebeurd, ook niet bij de opmaak van het regeerprogramma waarin toch een andere taakstelling voor de provincies werd opgenomen. Bij de beleidsverklaring van minister Bourgeois is er evenmin over gepraat, maar wel met minister van Onderwijs, Pascal Smet, begin juli 2010. Het ging over de mogelijke voorstellen van het groenboek, omdat details toen nog niet gekend waren. Men was gerustgesteld vanwege een advies van het Departement Onderwijs aan de minister. De organisatie van het onderwijs zou niet meteen een zaak van interne staatshervorming zijn omdat het veeleer om bestuurszaken gaat.

Door de provincies ervan te weerhouden nog onderwijs in te richten wordt de grondwettelijke vrijheid van onderwijs in vraag gesteld. De provincies zelf willen het debat in elk geval wel aangaan omdat ze geen verrommeling in bestuurszaken in de hand willen werken. Het is de bedoeling tot een meer eenduidige bestuursvorming te komen en minder bestuurslagen. Provincies en gemeenten hebben alleen een rol als uitvoerder van het beleid, maar geen echte zeggingskracht inzake bestuur. Ze nemen de taak van inrichtende macht op voor een beperkt aantal instellingen.

De provincies vinden hun rol belangrijk omdat het onderwijs op dat niveau tot stand is gekomen om sociaaleconomische hefboomen te bieden voor bepaalde regio's, waar er leemtes waren in het onderwijsaanbod of waar dat nodig bleek om bepaalde economische ontwikkelingen te stimuleren. Het provinciaal onderwijs is in zekere mate een gebiedsgericht beleid. De provincies vinden het betreurenswaardig dat het groenboek een artificieel onderscheid maakt tussen grondgebonden en persoonsgebonden materies. In essentie had de Vlaamse overheid ervoor gekozen een eenvormig beleid te voeren, zonder de opsplitsing die in het Franstalige landsdeel wel gehanteerd wordt.

Het provinciaal onderwijs nam sinds het ontstaan ervan tot aan het Schoolpact een aantal initiatieven, vooral vanuit een sociale bekommernis inzake volksopvoeding. Er was een

school voor doofstommen in Sint-Agatha-Berchem en een school voor vroedvrouwen in Hasselt. Na het Schoolpact, toen de provincies geen rechtstreekse subsidies meer konden geven aan scholen van andere netten, kwamen er vragen vanuit voornamelijk het vrije net om scholen over te nemen. Dat gebeurde onder meer met de technische school in Lommel en het handels- en taleninstituut in Gent. Met de subregionale ontwikkeling inzake impulsbeleid gingen eveneens initiatieven gepaard. Zo is in Boom de technische school opgericht omdat de steenfabrieken en zware industrie behoefte hadden aan bijkomend technisch geschoold personeel. In Eisden was er met de hervormingen van de steenkoolmijnen meer technisch gevormd personeel nodig. Eeklo kende ook regionale economische ontwikkelingen en hechtte belang aan de oprichting van een technische school. Alle provinciale scholen hebben doorgaans een historische ontstaansreden met sociaaleconomische motieven: industriële ontwikkeling optrekken, knelpuntberoepen invullen zoals bij de diamantopleidingen in Antwerpen, de textielopleidingen in Kortrijk en de visserijopleidingen in Oostende, voeding in Antwerpen en chemie in Stabroek. De provincie nam daarin het initiatief voor de oprichting van scholen, vaak in overleg met andere actoren in het onderwijsveld. Het ging altijd om een aanvullend aanbod.

Toen het onderwijs een gemeenschapsmaterie werd, gebeurden op vraag van de gemeenten een aantal overnames, vooral van CVO's. Het aantal lesuren en cursisten moest van een zekere orde grootte zijn om erkend te worden als centrum. Een schaalvergroting was aangewezen. De splitsing van de provincie Brabant in een Waals en Vlaams deel leidde ertoe dat een aantal provinciale scholen in het Brusselse en in Waals-Brabant zijn overgeheveld naar respectievelijk de VGC en de provincie Waals-Brabant. Ook het volwassenenonderwijs werd uitgebouwd.

De provinciale scholen waren steeds voortrekkers bij onderwijsvernieuwing. Ze hadden daarenboven in Limburg een ruime ervaring met het onderwijsvoorrrangsbeleid, door onder meer het grote aantal migranten in de mijnregio. Er werden heel wat activiteiten en acties georganiseerd samen met het provinciaal integratiecentrum. Initiatieven om meisjes aan te trekken voor het nijverheidstechnisch onderwijs faalden, maar men probeerde. Bij de leerplichtverlenging tot 18 jaar en de invoering van het deeltijds onderwijs is niet zelden bij de technische scholen een centrum voor deeltijds onderwijs opgericht. Initiatieven worden steeds in overleg met de plaatselijke gemeenschap en de collega's van andere onderwijsnetten genomen. Er is een goede samenwerking in netoverschrijdende scholengemeenschappen. Dat gebeurt in Limburg en Antwerpen met het stedelijk en gemeentelijk onderwijs. In Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is dat het geval met het gemeenschapsonderwijs.

Ook inzake het tot stand komen van de consortia volwassenenonderwijs zijn de provincies voortrekkers geweest. Ze zijn de initiatiefnemers die de verschillende partners uit het onderwijs samenbrengen en proberen een consensus te bereiken over de inrichting van nieuwe opleidingen. Er zijn ook nog associaties voor het hoger onderwijs met twee provinciale hogescholen: Antwerpen met de Plantijn Hogeschool en de Provinciale Hogeschool Limburg die deel uitmaken van de regionale associaties. Het andere provinciaal hoger onderwijs in West- en Oost-Vlaanderen is opgegaan in de grotere hogescholen. De provincies werken ook nog samen in de expertisenetwerken voor de lerarenopleiding en de koepel maakt deel uit van de Vlaamse Onderwijsraad.

Onderwijs van de provincies blijft volgens de spreker een hoge toegevoegde waarde voor het onderwijslandschap in Vlaanderen, omwille van sociaaleconomische redenen en subregionale ontwikkelingen. Ze zijn bereid initiatieven te blijven nemen ten behoeve van de invulling van knelpuntberoepen en willen een aanvullend aanbod bieden in goed overleg met de andere onderwijsverstrekkers. Het accent ligt op technisch en beroepssecundair onderwijs, deeltijds onderwijs en het volwassenenonderwijs, die vaak gekoppeld zijn aan de nijverheidstechnische scholen.

Op de kaart van Vlaanderen zijn de vijf provincies als inrichtende machten gemarkeerd. De regionale spreiding van de diverse scholen is zichtbaar: een beperkt aantal basisscholen, vooral secundaire technische scholen met dikwijls volwassenenonderwijs eraan gekoppeld, twee internaten en enkele buso-scholen (de spreker verwijst naar de rondgedeelde map voor detailinformatie). Om historische redenen ligt het zwaartepunt in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Limburg.

Het provinciaal onderwijs telt 61 instellingen, 37 in het secundair onderwijs, twaalf in het volwassenenonderwijs en drie in het basisonderwijs. Dat maakt 14.000 leerlingen in het secundair onderwijs, 35 cursisten in het volwassenenonderwijs, 8000 studenten in de beide provinciale hogescholen. Ze worden ondersteund door 5400 personeelsleden, waarvan 5000 gesubsidieerd door het Departement Onderwijs en 400 meester-, vak-, dienst- en onderhoudspersoneel. De provincie stelt hen ter beschikking van de scholen.

In vergelijking met het hele officieel onderwijs – stedelijk/gemeentelijk, provinciaal en gemeenschapsonderwijs – voor wat betreft het aantal leerlingen is het aandeel van het provinciaal onderwijs 12 percent. Dat is een verhouding van een op acht. Uitgesplitst is een toename in de derde graad merkbaar. De heer Smeets stelt dat die zijnstroom vanaf het derde, vierde, vijfde, zesde en zelfs zevende jaar karakteristiek is voor provinciale scholen. De derde graad heeft verhoudingsgewijs meer leerlingen omdat daar leerlingen worden opgevangen die in andere scholen niet meer terechtkunnen vanwege leerproblemen of -achterstanden. Uit de GOK-cijfers blijkt dat de provinciale instellingen samen met de scholen in de steden in dat verband bovenaan staan. In de vierde graad van het secundair onderwijs telt de School voor Verpleegkunde in Hasselt bijna de helft van alle leerlingen die deze opleiding volgen in het officieel onderwijs.

Voor het volwassenenonderwijs ligt de verhouding van het aantal personeelsleden op 21 percent, net als voor het OVSG.

De provincies investeren samen jaarlijks in de werkingskosten van de scholen 17,5 miljoen euro in gewone dienst. De bijdrage in buitengewone dienst belooft over de afgelopen tien jaar ook gemiddeld 17,5 miljoen euro per jaar. De investering in schoolgebouwen loopt niet altijd evenredig en is sterk afhankelijk van de bouwprojecten en de subsidies van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs. De vermelde bedragen zijn wat er netto en dus zonder subsidiëring mee te rekenen geïnvesteerd wordt in infrastructuur van de scholen.

Vermeldenswaard zijn de 2,5 miljoen euro die ter beschikking worden gesteld van het flankerend onderwijsbeleid. Dat heeft niets te maken met de functie als inrichtende macht, maar wel met de functie als bestuursorgaan van lokaal bestuur. Het moet dienen voor projectmatige ondersteuning van alle scholen in de respectieve provincies.

In verhouding tot de werkings- en weddetoelagen die door het Departement Onderwijs worden gedragen voor de respectieve scholen, komt de bijdrage van de provincies voor de werking van de school neer op 10 percent daarvan.

Van de 20 miljoen euro die gemiddeld jaarlijks concreet is geïnvesteerd in infrastructuur, was 17 miljoen uit eigen middelen afkomstig en 3 miljoen van AGION.

De heer Smeets haalt enkele voorbeelden aan. Het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs in Tongeren is een landbouwschool waar meer dan landbouw alleen wordt onderricht. Het Departement Onderwijs besteedt er 309.000 euro aan werkingsmiddelen aan en de provincie legt 228.000 euro bij. Er zijn een kleine 300 leerlingen in het agrarisch onderwijs. Dat heeft behoefte aan onder meer vier tractoren, proefvelden en machines. Vijftien personeelsleden onderhouden veelal halftijds de gebouwen.

De Provinciale Secundaire School in Voeren heeft vooral aso maar ook enkele richtingen tso. De verhoudingen liggen anders. Aan werkingsmiddelen van het departement ontvangt ze 540.000 euro, van de provincies 240.000 extra. De school is excentrisch gelegen in Vlaanderen en de provincie zelf en telt ongeveer 300 leerlingen. Met schaalvergroting kan de werking geoptimaliseerd worden, maar de provincie vindt het belangrijk dat in Voeren Nederlandstalig onderwijs kan worden aangeboden.

Het Provinciaal Instituut voor Voeding Antwerpen vergt ook bijzondere investeringen en vervult een belangrijke maatschappelijke opdracht.

Het PTI in Kortrijk is een nijverheidstechnische school die de tuinbouwschool van de stad heeft overgenomen en ook nog actief is in het textielonderwijs. Die sector heeft het moeilijk maar de provincie hecht belang aan het aanbod. Ook daar zijn zeer specifieke richtingen die een zware infrastructuur vragen. De provincie moet daar aanzienlijke middelen bijleggen.

Het PCVO Dender en Schelde is een centrum voor volwassenenonderwijs waar de provincie weinig aan bijlegt. Het krijgt geen extra werkingsmiddelen. Ze kunnen gebruik maken van de infrastructuur van de dagscholen. Soms is er in een ondersteuning met een secretariaatsmedewerker voorzien.

De heer Smeets verwijst naar de rondgedeelde map, waarin een overzicht zit met alle scholen en specificaties inzake studierichtingen en vergelijkingen met het onderwijsaanbod in de regio.

Het flankerend onderwijsbeleid moet mogelijk maken dat bepaalde voordelen veralgemeend kunnen worden toegekend aan de scholen op het grondgebied. In het decreet zijn de provincies als lokale overheid opgenomen om dat beleid te ontwikkelen. Het groenboek neemt daar afstand van en wil dat voorbehouden aan de gemeenten. De spreker geeft aan dat er een lijst is gemaakt van de punten waarvoor de provincies zinvolle invulling kunnen geven bovenop wat de gemeenten doen. Er is een nota in de bundel opgenomen met kernbegrippen en accenten en een overzicht van activiteiten om de scholen van alle netten op hun grondgebied te ondersteunen. Dat komt vooral neer op werken aan gelijke onderwijskansen en de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De provincies proberen gemeenten, sociale actoren in het welzijnswerk en scholen te stimuleren met projecten, initiatieven en overlegvormen. Ook de afstemming van onderwijs en arbeidsmarkt ligt de provincies na aan het hart. Er wordt ook gefocust op knelpuntberoepen en met de sociaaleconomische partners wordt dan ter zake actie ondernomen. Dat is al gebeurd voor de verpleegkunde en de bouwsector.

Het flankerend onderwijsbeleid richt zich ook op de coördinatie op regionaal niveau van de diverse initiatieven van gemeenten. Leuven en nog andere gemeenten in Vlaams-Brabant en Limburg hebben gewerkt rond thuisleren. Studenten van de hogeschoollerarenopleiding gaan dan stage doen of begeleiden leerlingen secundair onderwijs met leermoeilijkheden thuis. Hasselt, Bilzen, Heusden-Zolder hebben verzocht een aantal projecten over te nemen omdat de studenten niet altijd ter plaatse wonen. De provincie Limburg is daarop ingegaan omdat vooral in het secundair onderwijs de in- en uitstroom van leerlingen uit de gemeente meer dan de helft bedraagt. De acties dienen daarom gericht te worden op de omgeving waar de kinderen leven en wonen en niet op de gemeente waar ze schoollopen. Het wordt dan een bovengemeentelijk concept.

De provincie is ook coördinator voor heel wat organisaties. Initiatieven die vanuit Vlaanderen worden opgezet, zoals de RTC's, de regionale technologische centra, met een regionale doelstelling, worden door de provincies getrokken. Ze brengen de partners bijeen en ondersteunen logistiek. Ook voor de consortia voor volwassenenonderwijs is dat gebeurd, net zoals met het regionaal LOP-overleg, met de regionale overlegplatforms leren en

werken, met de Huizen van het Nederlands enzovoort. Het belang van het flankerend onderwijsbeleid door de provincies schuilt vooral in de praktische ondersteuning van initiatieven vanuit Vlaanderen teneinde met onderwijsactoren regionaal te kunnen werken en ze te coördineren en huisvesten.

In dat onderwijsflankerend beleid besteden de provincies ook aandacht aan initiatieven vanuit de provinciale diensten van andere beleidssectoren. Het MOS-project wordt door de provincie georganiseerd met steun van het departement Leefmilieu en Infrastructuur. Het groenboek laat de provincies de bevoegdheid milieu behouden, maar dan rijst de vraag of dat milieubeleid nog naar de scholen kan gebracht worden. Mag de provincie die educatie-opdracht nog vervullen als ze niet aan flankerend onderwijsbeleid mag doen? Hetzelfde geldt voor mobiliteit, ruimtelijke ordening, cultuur enzovoort. Het groenboek maakt er korte metten mee, meent de heer Smeets.

1.2. *Toelichting door mevrouw Inga Verhaert, gedeputeerde voor onderwijs provincie Antwerpen*

Mevrouw *Inga Verhaert* bouwt haar toelichting op aan de hand van een aantal stellingen, die ze vervolgens weerlegt. Volgens de eerste stelling vormt de overheveling van de provinciale scholen een wezenlijke bijdrage tot het tegengaan van de verrommeling in het onderwijs. Mevrouw Verhaert stelt dat de provincies wel degelijk overtuigd zijn van het nut van een grondige aanpak van de interne staatshervorming. Daarom zijn ze al ruim een jaar bezig met de voorbereiding, geschraagd door de VVP en onder begeleiding van het Instituut voor de Overheid. De oefening groenboek wil verrommeling wegwerken, maar in onderwijs is dat een onbestaande factor. Er is maar één sturend niveau, het Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Er is wel een veelheid aan inrichtende machten. Als dat de verrommeling moet voorstellen, dan moet er een debat gevoerd worden over de vrijheid van onderwijs, stelt de spreker. Als de provinciale instellingen worden overgeheveld naar andere inrichtende machten, is er volgens de provincies dus nog geen sprake van het wegwerken van verrommeling.

Stelling 2 luidt dat de verrommeling in het beleidsdomein onderwijs de schuld zou zijn van de lokale besturen en dan in het bijzonder de provincies. Er zijn vijf provincies en dus vijf inrichtende machten in de reeks van honderden inrichtende machten. Wordt verrommeling dan geïnterpreteerd als alles wat zich tussenin beweegt? Dan gaat het eerder over de consortia volwassenenonderwijs, de associaties hoger onderwijs, scholengemeenschappen, scholengroepen, RESOC's, LOP's, RTC's. Daar kan men inkomen, maar dat vindt allemaal zijn oorsprong in het Vlaamse beleid. De provincies proberen er enige stroomlijning in aan te brengen. Zo huisvesten ze op vraag van de Vlaamse overheid de RTC's in eigen gebouwen. Ze brengen ook de LOP-verantwoordelijken samen om te zorgen dat niemand door de mazen van het net glipt. Zo kan men zich onder meer inzake spijbelproblematiek een goed beeld vormen van wat een LOP doet op het eigen grondgebied. Als er dan leerlingen verhuizen, kan het overzicht bewaard blijven.

Stelling 3 houdt voor dat de overheveling van de provinciale onderwijsinstellingen een wezenlijke besparing zou betekenen van onderwijsuitgaven en tot efficiëntiewinst leiden. Moet er dan absoluut bespaard worden in onderwijs en vooral in dat type onderwijs? Het gaat voornamelijk om technisch en beroepsonderwijs, waar de arbeidsmarkt om smeekt. Hoe moet zo'n besparing dan wel concreet gebeuren? Werkingsmiddelen en betaling van salarissen zijn afkomstig van het Vlaamse niveau. Door de provincies geen onderwijsflankerend beleid te laten voeren en ze niet langer als inrichtende macht te laten optreden, wordt geen besparing gerealiseerd.

Hoe ziet men trouwens de vooropgestelde efficiëntiewinst? Een gesprek met de koepel van het provinciaal onderwijs behelst het oproepen van vijf gedeputeerden en mensen van het POV. Dat is eenvoudig. Als hetzelfde moet gebeuren voor gemeenschapsonderwijs of OVSG, dan zijn dat heel wat meer mensen.

Volgens stelling 4 zou de overheveling een rationalisatie van het onderwijsaanbod teweegbrengen. Het provinciale net geeft volgens mevrouw Verhaert nochtans het goede voorbeeld. De provincies zitten al overal in netoverschrijdende scholengemeenschappen om te werken in de geest van wat scholengemeenschappen horen te zijn. Er worden goede afspraken gemaakt over wie welke opleiding organiseert. Het gaat ook volgens de spreker niet op dubbele opleidingen te verzorgen, omdat er met overheidsmiddelen zuinig moet worden omgesprongen. Provinciale instituten houden zich vooral bezig met de harde, nijverheidstechnische opleidingen.

Een concreet voorbeeld daarvan is de scholengemeenschap die in de maak is in de Noorderkempen, waar de provincie de nijverheidsopleidingen voor haar rekening neemt en het gemeenschapsonderwijs de zorgopleiding. In het volwassenenonderwijs grondgebied Antwerpen is recent de afspraak gemaakt dat het provinciaal onderwijs niet alle opleidingen hoeft te handhaven. De taalopleidingen zijn afgestoten ten voordele van het gemeenschapsonderwijs. De voedingsopleidingen zijn behouden omdat de provincie daarin sterk staat. Ze leiden ook op tot knelpuntberoepen en richten zich vooral tot mensen die op latere leeftijd hun carrière een andere wending willen geven. Sinds de stopzetting van de taalopleidingen is er geen verlies van cursisten, wel integendeel. Er zijn wachtlijsten voor de voedingsopleidingen. De twee netten vullen elkaar derhalve keurig aan, wat een winst situatie voor beide betekent en vooral voor de gemeenschap.

Met een dergelijke rationalisatie van het onderwijsaanbod moet men ervoor opletten geen ongewenste effecten te creëren. De stad Mechelen besliste om niet langer als inrichtende macht te fungeren en droeg de scholen over aan het gemeenschapsonderwijs. Korte tijd later werden de nijverheidstechnische opleidingen stilgelegd. Allicht heeft dat te maken met de kostprijs van dergelijke opleidingen. Daar treedt de provincie dan naar voren om in de Mechelse regio de vrijheid van onderwijskeuze te garanderen.

Stelling 5 zegt dat de provinciale investeringen in onderwijs de scholen blijven volgen ingeval van overheveling. De scholen zullen blijven bestaan en de mensen zullen er kunnen blijven werken, maar alleen voor wat betreft de middelen die reeds door de Vlaamse overheid in dat onderwijs worden geïnvesteerd. Dat behelst de salarissen van het onderwijzend personeel en de werkmiddelen. De extra middelen die de provincies vandaag investeren in dat type opleidingen, vallen weg. Als de provincies niet langer over die bevoegdheid beschikken zullen ze niet langer investeren ook, stelt mevrouw Verhaert. Het zou ook onevenredigheid teweegbrengen mocht het toch kunnen: de ene school zou wel, de andere geen extra geld krijgen.

Stelling 6 gaat ervan uit dat onderwijs een loutere gemeenschapsmaterie is. Het groenboek maakt volgens de provincies enigszins artificieel het onderscheid tussen persoonsgebonden en grondgebonden materies. Doel van de provincies is een verbetering aan te reiken met het provinciaal onderwijs. Dat willen ze in stand houden. Als er ergens een school wordt ingeplant, dan moet die dienen voor de wijde omgeving en niet alleen voor de inplantingsgemeente. Er is dus een regionale uitstraling. Dat trekt leerlingen aan. Bovendien proberen de provincies hun scholen open te stellen voor de brede gemeenschap, voor het verenigingsleven in het algemeen. Men streeft naar positieve samenwerking met de omgeving.

Stelling 7 poneert dat het voor leerkrachten en directies niets uitmaakt tot welk net ze behoren, omdat er niemand ontslagen wordt. Ook dat noemt de spreker relatief. Men kan personeelsleden nooit verplichten naar een bepaald net over te stappen. Wie vastbenoemd is, moet ergens geplaatst worden. Dat heeft dan weer gevolgen voor andere netten die desgevallend wel of niet het overnemende net zijn. Wat met de 400 personeelsleden die

niet gesubsidieerd zijn en betaald worden met provinciale middelen: onderhoudspersoneel, conciërges, technici, pedagogisch begeleiders, leerlingenbegeleiders, ‘remedial teachers’, maar ook bijvoorbeeld de melkers van de landbouwscholen. Bepaalde aspecten van die scholen vergen gespecialiseerd personeel. De provincies investeren daar graag in als ze inrichtende macht blijven.

Een laatste stelling stelt dat de Vlaamse Regering bepaalt wie onderwijs mag inrichten. Dat klopt niet. Het is de grondwet die zegt dat men een school mag inrichten zolang aan de voorwaarden voldaan is. De provincies menen dat ze dat behoorlijk doen.

Als de provincies als inrichtende macht en verstrekker van onderwijsflankerend beleid het onderwijsveld echt zouden verrommelen, door irrelevante opleidingen in te richten of slecht onderwijs te verstrekken, als er weinig succes zou zijn of de scholen elitair zouden zijn, of grote concurrentie zouden voeren met de andere netten, dan zou het groenboek een punt hebben, stelt mevrouw Verhaert. De provincies hebben echter het hoogste percentage GOK-leerlingen samen met het stedelijk onderwijs. Ze richten dure opleidingen in die dan haalbaar worden voor leerlingen en ouders. De spreekster refereert in dat verband aan een studie van de Koning Boudewijnstichting. Er is een goede samenwerking met andere netten. De fundamentele vraag voor haar is dan ook of er iets zal verbeteren door het provinciale niveau niet langer met onderwijs te laten bezig zijn.

1.3. *Toelichting door mevrouw Marleen Verdonck, directeur Provinciaal Technisch Instituut Zottegem*

Mevrouw *Marleen Verdonck* situeert haar school. Het is de enige school met nijverheidsopleidingen in de regio. Er is zodoende geen concurrentiepositie met andere scholen op het grondgebied of de regio. De dichtstbijgelegen school die gelijkaardige opleidingen aanbiedt ligt acht kilometer verderop, in Herzele. Er zijn bijzonder weinig samenlopende richtingen. Bij de vorming van de scholengemeenschappen is men ook echt overgegaan tot een rationalisatie van het onderwijsaanbod.

De school biedt richtingen aan die toeleiden naar knelpuntberoepen: elektromechanica, elektriciteit-elektronica, houttechnieken, mechanische technieken en elektrotechnieken in het technisch secundair onderwijs. In het beroepssecundair onderwijs is dat: hout, werktuigmachines en carrosserie. Er is ook nog een zevende specialisatiejaar in tso: stuur- en beveiligingstechnieken. De school heeft ongeveer 500 leerlingen, waarvan vier meisjes. Ze is volledig complementair met het aanbod in de streek van de andere netten en staat bekend voor de nijverheidssectoren. De leerlingen vinden gemakkelijk stageplaatsen en werk in de regio. Velen kunnen blijven werken op de stageplaats. De bedrijven weten dat het een goede rekruteringsplek is.

De leerlingenpiramide is een omgekeerde piramide: de derde graad telt zeer veel leerlingen. Dat gaat terug op het punt van de zijnstroom in de derde graad, onder meer door de verkeerde keuzes van leerlingen in de eerste of tweede graad.

De spreekster onderstreept de neutrale positie van het provinciaal onderwijs tussen het vrije net en het gemeenschapsonderwijs. Het wordt beschouwd als de meest neutrale partner. In het netoverschrijdend scholenoverleg voor het secundair onderwijs van de streek zijn vele gemeenschappelijke afspraken gemaakt: er is een gemeenschappelijke bepaling in het schoolreglement en een gemeenschappelijke afsprakennota voor buitenschoolse uitstappen. Het overleg bestaat uit scholen uit alle netten, het provinciaal onderwijs, de cel voor maatschappelijk werk van de provincie, de CLB's, PISAD en de politie. Dit is een preventieplatform. De provinciale school zit dat overleg voor als meest geschikte partner volgens alle betrokkenen.

Het PTI Zottegem maakt deel uit van een netoverschrijdende scholengemeenschap met het Atheneum van Zottegem, het Atheneum van Herzele, het Atheneum van Brakel, van Geraardsbergen. Het opleidingsaanbod is volledig gerationaliseerd.

Er is ook een samenwerking met de lagere scholen van de regio, voornamelijk uit het stedelijk en gemeentelijk net en het vrije net. Er worden technodagen georganiseerd die jaarlijks ongeveer 700 leerlingen op bezoek krijgen. Ze maken kennis met de technische richtingen. Het is enerzijds een vorm van reclame voor de school maar anderzijds wordt aan lagere scholen die verplicht zijn technologische opvoeding aan te bieden infrastructuur en knowhow ter beschikking gesteld.

De school fungeert als een subregionale hefboom. Met het studieaanbod hoofdzakelijk in nijverheidssectoren en een historiek vanuit de vraag van de economie, heeft de school een link met de bedrijven in de omgeving via oud-leerlingen. Dat geldt voor het integrale aanbod, ook in het volwassenenonderwijs. Voor het volwassenenonderwijs is het PTI Zottegem een vestigingsplaats van het PCVO Dender en Schelde, met onder meer een opleiding lassen.

De steun van de provincie omvat onder meer budgetten om het niet-gesubsidieerd personeel te betalen. De schooldomeinen zijn groot en groen, en vergen onderhoud. Voor de buitengewone dienst investeert de inrichtende macht in infrastructuur en machines. Dat is noodzakelijk voor de knelpuntberoepopleidingen, om de leerlingen een voorsprong te geven als ze afstuderen. Mevrouw Verdonck stelt dat men nochtans kan besparen. De school kan genieten van het aankoopbeleid van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen en door grootschalig aan te kopen, worden de prijzen gedrukt. Zo kan men met minder meer doen. De gebouwen worden optimaal benut, onder meer door het volwassenenonderwijs. Ook het aankoopbeleid van beide onderwijsinstellingen wordt op elkaar afgestemd.

Via onder meer het flankerend onderwijsbeleid worden projecten binnengehaald. Voor het lopende schooljaar gaat het om een uitwisseling met een gelijkaardige school in Valenciennes voor beroepsleerlingen. Ook dat is voor hen belangrijk, want het is een kans die dergelijke leerlingen zelden of nooit krijgen. Er zijn ook veel leerlingen met leerstoornissen, zoals ADHD. Zij hebben een degelijke ontspanning nodig. De school heeft in dat verband een project binnengehaald waarbij een judoklas wordt ingericht: 'Met de klas op de mat'.

Inzake logistiek moet de schoolomgeving functioneren als overheidsdienst. Aankoopdossiers en investeringsdossiers moeten worden voorbereid. Ze hebben zelf niet die knowhow, maar kunnen rekenen op de ondersteuning van de provinciediensten. Die zijn op de hoogte van de reglementering inzake overheidsopdrachten.

Milieu- en veiligheidsbeleid is cruciaal in de aangeboden opleidingen. Het is onmogelijk om de wijzigende en complexe reglementering op de voet te volgen, maar ook dat nemen de provinciale diensten op zich en staan in voor aanvragen, opvolging en vorming. De provincie staat in voor vorming van alle personeelsleden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende beleidsdomeinen: ze kunnen allemaal bijscholing krijgen over welzijn, milieu en duurzaamheid. De leerlingen kunnen mee genieten van de opleidingen. Zij hebben bij stage een VCA-attest nodig, het veiligheidsattest. Dat biedt hen een meerwaarde op de werkvloer.

Het welzijns-, duurzaamheids- en veiligheidsbeleid van de provincie laat zich voelen in de synergie-effecten. Voor pilootprojecten komt men vaak bij het PTI terecht. De leerlingen zijn opgeleid om energiescans te doen. Ze zijn via het OCMW Zottegem bij mensen gegaan aan wie ze konden uitleggen hoe ze met kleine ingrepen meer energie konden

besparen. Ook voor mobiliteit was er een project en voor het concept iso-leren kon men een beroep doen op de input van de provincies.

Op het vlak van personeelsreglementering ondersteunt de personeelsdienst van de provincie de school.

Het PTI trekt leerlingen aan uit alle sociale lagen van de bevolking, leerlingen die het sociaal en financieel niet gemakkelijk hebben. De kost wordt bewust laag gehouden. Met een dergelijke leerlingenpopulatie moet men erop gericht zijn hun kansen gelijk te schakelen met de leerlingen die uit de betere financiële middelen afkomstig zijn. Daarom investeerde de inrichtende macht in een cel voor schoolmaatschappelijk werk. Een dag per week kan de school, net als de andere provinciale instituten uit de regio, een beroep doen op de diensten van een maatschappelijk werker. Ze werken aanvullend op de CLB's. Leerlingen die genoten van de begeleiding door de maatschappelijk werkers, slagen in 70 percent van de gevallen. Dat belet een grote ongekwalficeerde uitstroom.

De brede steun van de provincie laat toe dat de school zich richt op de kerntaken: leerlingen begeleiden, leerkrachten en personeel coachen en het pedagogisch beleid uittekenen. De steun maakt bovendien dat de school goed bereikbaar is voor alle betrokkenen.

De groene schooldomeinen vormen een soort van groene long in de stad, stelt mevrouw Verdonck. Dat laat toe dat leerlingen zich kunnen uitleven, hetgeen ten goede komt aan het welbevinden.

De steun zet ook aan tot goede resultaten. In het hoger onderwijs liggen die maar liefst 20 percent hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Dat kan mede door de investeringen in kwaliteit en in het welbevinden van alle schoolactoren.

1.4. Toelichting door de heer Ronald Soudant, directeur Provinciale Secundaire School Voeren

De heer *Ronald Soudant* beschrijft de heel specifieke situatie van Voeren. In 1963 werd de gemeente overgeheveld naar de provincie Limburg. Dat bleef niet zonder gevolgen. Op vraag van de overheid heeft de provincie destijds een school opgericht in Voeren om de Vlaamse jeugd daar de kans te bieden naar een Vlaamse school te gaan. Daarvoor was de dichtstbijzijnde school in Visé. Het feit dat Voeren echt tastbaar in twee gemeenschappen verdeeld is, maakt het allemaal niet gemakkelijk. De Walen geven dat aan met de borden 'La lutte continue'. De spreker heeft het zelf meegemaakt dat hij niet eens durfde Nederlands te praten op straat.

De school is een belangrijke factor. Waar het de bedoeling was om Vlaamse jongeren een optie te bieden, merkt men intussen dat ook steeds meer Waalse jongeren voor de school kiezen. De school staat open voor iedereen. Dat de Waalse jongeren zich bewust zijn van de kwaliteit van het onderwijs daar, is een meerwaarde, stelt de heer Soudant.

Het provinciaal onderwijsaanbod in Voeren bestaat intussen uit drie kleuterscholen, een lagere school, een CVO en een secundaire school met alles samen 1500 leerlingen/cursisten. Dat is voor een kleine gemeente als Voeren een succesverhaal. Er wordt ook samengewerkt met de katholieke lagere school. Ze maken gebruik van de provinciale infrastructuur. Zo is de school dus ook belangrijk voor de hele gemeenschap. Heel wat leerlingen uit Riemst en omstreken kiezen ook voor de secundaire school omwille van de kleinschaligheid, de goede uitrusting, de veiligheid en de kwaliteit. Nochtans kunnen deze leerlingen ook naar een school in Tongeren, Bilzen of Lanaken gaan.

De campus beslaat ongeveer 5 hectare, waarop een eigen zwembad, een bibliotheek, een voetbalveld, een turnzaal, een speeltuin, talloze computerlokalen enzovoort. En dat wordt

allemaal mogelijk dankzij de steun van de provincie. Zonder die steun kan de school niet overleven met alleen de werkingsmiddelen die ze krijgt, geeft de heer Soudant toe. Als de school zou verdwijnen, krijgen de Vlamingen het in Voeren bijzonder moeilijk. Deze scholen zijn naast klassieke scholen ook belangrijke symbolen van de Vlaamse identiteit van de streek. Ook op dat vlak is de rol van deze scholen niet te onderschatten.

Over een termijn van drie maanden wordt de bouw van een sporthal aangevat. Dat zou voor een kleine gemeente als Voeren nooit mogelijk zijn geweest zonder de steun van de provincie. Het belang van de school behoeft geen uitleg, vindt de spreker, gezien de rol binnen de gemeenschap.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

Mevrouw *Kathleen Deckx* vond de toelichtingen leerrijk en belangrijk en roept op om geen overhaaste beslissingen te nemen. Het lid hoopt ook nog afnemers van de scholen te horen, leerlingen, mensen die jongeren tewerkstellen die er afstudeerden. Is het alsnog mogelijk de andere betrokkenen te horen?

Er is volgens haar een grondwettelijk recht om onderwijs in te richten, maar ze stelt dat er bronnen zijn die dat tegenspreken. Is daarover al juridisch advies gevraagd? Kan daarover meer uitleg verstrekt worden?

Er wordt tien percent bovenop de werkingsmiddelen en salarissen gegeven en dat is volgens het lid heel wat. De provincies leveren belangrijke financiële inspanningen om de infrastructuur up-to-date te houden, om extra mensen in te zetten voor begeleiding en zo de zorg voor leerlingen te versterken en de kostprijs voor ouders en leerlingen zo laag mogelijk te houden. Zouden de financiële inspanningen bij een eventuele overheveling van het provinciaal onderwijs kunnen doorgaan via een andere inrichtende macht?

Vlaanderen kent vooral het GO!-onderwijs en het vrij onderwijs. Hoe zit het met de leerlingen als er een overheveling naar een van beide netten komt? Zouden ze automatisch kiezen voor een van beide of bereikt de school ook leerlingen die naar geen van beide zouden overstappen? Zijn er dus leerlingen die nu specifiek voor het provinciaal onderwijs kiezen? Dat zou er bij een overheveling voor kunnen zorgen dat bepaalde opleidingen voor bepaalde leerlingen niet langer toegankelijk zijn.

Mevrouw *Veerle Heeren* vindt het gehouden pleidooi bewonderenswaardig. De provincies garanderen kwaliteitsvol onderwijs en slagen erin dat aan te bieden. Het lijkt een bewuste keuze in elke provincie om daarin meer te investeren.

Het lid had begrepen dat de bijkomende financiering niet langer zou kunnen. Maar het gemeenschapsonderwijs kan dan gewoon meer geld vragen aan Vlaanderen. Als dat niet mogelijk blijkt, dan houden bepaalde opleidingen ermee op, wat nefast is voor de regio. Het gaat vaak om historisch gegroeide initiatieven. Alles evolueert, maar nijverheidsonderwijs is de zwakke schakel in Vlaanderen, stelt het lid. Men slaagt er niet in meer jongeren ernaartoe te krijgen. Daarom wil ook mevrouw Heeren het afnemend veld horen en het bedrijfsleven. De provincie zoekt een ruime samenwerking met het bedrijfsleven. Hoe wordt ingegaan op nieuwe noden? Is men bezig met nieuwe initiatieven? Het lid haalt de zorgsector als voorbeeld aan, waar er bestaande initiatieven zijn in gemeenschapsonderwijs en het vrije onderwijs. De provincie is de partner bij uitstek om erop toe te zien dat participatie van jongeren aan onderwijs wordt bevorderd, zowel in secundair als hoger onderwijs. Neemt de provincie ter zake zelf initiatieven of ziet ze zichzelf veeleer als partner en regisseur om betrokkenen rond de tafel te brengen?

Zuid-Limburg telt twee grote landbouwscholen. Mevrouw Heeren krijgt het benauwd als scholen met dezelfde dingen bezig zijn. Er is een grotere synergie nodig tussen scholen en

over de netten heen. Mensen vragen erom en met het oog op het Vlaamse budget is het belangrijk dat die synergieën worden ontwikkeld. Gebeurt dat ook effectief met andere netten? Hoe wordt alles dan gecoördineerd op Vlaams niveau, tussen de gedeputeerden? Is daar een rol voor de provincies weggelegd in de toekomst?

Mevrouw *Lydia Peeters* verwijst naar het financiële luik van de presentatie. Er wordt 17,5 miljoen euro geïnvesteerd in de gewone dienst en 17 tot 20 miljoen euro in de buitengewone dienst, voor infrastructuurwerken ten behoeve van het provinciaal onderwijs. Er wordt 10 percent bovenop de werkingstoelage gegeven en er worden nog eens een twintigtal mensen tewerkgesteld door de provincie. Een overheveling houdt het risico in dat niemand dat nog wil betalen, de provincies al helemaal niet. Zal de Vlaamse overheid dan inspringen voor die middelen?

Het lid wijst nog op een reëel probleem van polarisatie tussen het gemeenschapsonderwijs en het vrij onderwijs. Het provinciaal onderwijs staat daar boven. Zou het overnemende net bij een overheveling de specifiek op sociaaleconomische vragen gerichte studierichtingen ook inrichten? Dat zou alles nog veel duurder maken. Is er al overleg geweest met minister Smet en minister Bourgeois? Het aanbod van het provinciaal onderwijs is zeer breed en complementair. De keuzevrijheid is essentieel. Wat vinden de beide ministers van de bekommernissen van de sprekers?

De heer *Marnic De Meulemeester* wil graag een aantal voorbeelden van samenwerking met de andere netten. Aan mevrouw Verdonck vraagt hij of er cijfergegevens beschikbaar zijn over wat de steun van de provincie precies inhoudt voor de verschillende provinciale scholen, vooral in de buitengewone diensten (infrastructuur, aankoopbeleid enzovoort).

Mevrouw *Sabine Poleyn* stelt dat onderwijs een apart verhaal is in het groenboek. Zolang er vrijheid van onderwijs geldt, kan niemand bepalen wie onderwijs mag inrichten.

De initiatieven rond techniek interesseren het lid en haar fractie. Men is zelfs bereid de structuur van het secundair onderwijs aan te passen ten behoeve van meer aandacht voor technische opleidingen. De provincies blijken te investeren in projecten zoals technotrailer of technomobiel om scholen te ondersteunen in het basisonderwijs. Een van de doelstellingen van het groenboek is efficiëntiewinst. Het lid vraagt zich dan ook af of er onderling tussen de provincies een uitwisseling van 'best practices' is, die wordt vertaald naar de eigen context. Dat lijkt haar interessant, ook om de waardering van de inspanningen van de provincies inzake flankerend onderwijsbeleid beter in beeld te brengen.

De heer *Joris Van Hauthem* meent dat het debat over de verrommeling en het kerntaken-debat door elkaar worden gehaald. De discussie over het provinciaal onderwijs hoort thuis in het tweede debat, stelt het lid. Niemand twijfelt aan de gedrevenheid van wie met het provinciaal onderwijs bezig is. De hamvraag luidt volgens hem al jaren of dat provinciaal bestuursniveau nog wel nodig is om als inrichtende macht op te treden. Uit de uiteenzettingen van de sprekers leidt hij af dat men daar alvast vindt van wel, omwille van de goede kwaliteit van de scholen.

Het lid kan beamen dat die provinciale scholen erkenning verdienen, maar de spreiding van het provinciaal onderwijs doet vermoeden dat er toch iets schort aan een onderwijsvorm die claimt "vorm te geven aan onderwijs en opleidingen die antwoorden bieden op sociaaleconomische subregionale behoeften, met specifieke aandacht voor knelpuntberoepen". West-Vlaanderen telt slechts één provinciale school, die bovendien alleen volwassenenonderwijs aanbiedt. In Limburg zijn er alles bij elkaar van basisonderwijs, over hoger tot volwassenenonderwijs een twintigtal provinciale scholen, in Oost-Vlaanderen twintig, in Vlaams-Brabant vier, in Antwerpen elf. De heer Van Hauthem moet daaruit afleiden dat er voor de provincies met slechts enkele of één school toch een enorm probleem moet zijn. Het gaat dus veeleer om kerntaken dan om verrommeling, besluit hij. Is het nog wel

nuttig en noodzakelijk dat het provinciale niveau naast de andere bestuursniveaus die officieel onderwijs inrichten, die taak opnemen?

Ook inzake besteding merkt het lid een enorm verschil op tussen de provincies. Hij neemt aan dat dit niet te wijten is aan de al dan niet betere kwaliteit, maar aan de beleidskeuzes. De heer Van Hauthem veronderstelt ook dat bij een overdracht bijvoorbeeld aan het gemeenschapsonderwijs, ook het flankerend onderwijsbeleid wordt meegenomen.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt zich op juridisch vlak af in welk mate de Vlaamse overheid het initiatief van de provincies kan inperken. De Grondwet kiest immers duidelijk voor de vrijheid van onderwijs.

Ze meent dat het initiatief van de provinciebesturen om onderwijs in te richten, vooral op secundair niveau, eigenlijk te vergelijken is met dat van de gemeentebesturen inzake basisonderwijs. Het lid merkt op dat de lijn niet wordt doorgetrokken en dat enkel ten aanzien van de provincies een beperkende maatregel zou worden ingevoerd, terwijl dezelfde argumenten ook voor het gemeentelijk aangeboden onderwijs kunnen gelden. Waarom is dat zo?

Het is voor mevrouw Helsen wel duidelijk dat onderwijs voor Vlaanderen veel duurder zal worden als de provinciale inbreng wordt afgesneden. Ze verwacht van alle andere netten hoe dan ook de vraag om meer middelen ten behoeve van het technisch en beroepsonderwijs. Dat geldt niet enkel inzake aanbod van richtingen, maar net zo goed voor wat personeel betreft. Dat kan niet verplicht worden om mee over te stappen naar een ander onderwijsnet. Wie ervoor kiest om in het gemeentelijk onderwijs te werken, kan niet vergeleken worden met iemand die ervoor kiest om in het vrij of het gemeenschapsonderwijs te werken, stelt het lid. Hebben de sprekers er zicht op hoe het personeel van het provinciaal onderwijs staat tegenover de idee van overstappen en welke consequenties de keuze voor een overheveling zou hebben?

De heer *Chokri Mahassine* onderstreept dat vele ouders en kinderen het provinciaal onderwijs beschouwen als 'neutraal'. Dan hoeven ze niet te kiezen voor een van de grote netten. Dat gevoel heeft het lid in elk geval voor Limburg. Er zijn geen grote steden en gemeenten die in staat zijn om dergelijk onderwijs in te richten. Dat was volgens hem een historische bestaansreden voor de provincies. Het lid wil weten hoe het verder moet als ouders en kinderen gedwongen worden toch een keuze te maken? Is het mogelijk nog een aantal concrete voorbeelden te geven van het flankerend onderwijsbeleid van de provincies?

De heer *Jan Durnez* merkt op dat men bezwaarlijk kan veronderstellen dat in West-Vlaanderen de sociaaleconomische behoeften niet gedekt zijn qua onderwijs louter omdat er slechts één provinciaal instituut is. Hij verklaart dat de specificiteit van dat soort onderwijs in die regio al heel vroeg is ontwikkeld door de privésector.

Het lid herinnert eraan dat het regeerakkoord zich tot doel stelt de administratieve lasten voor burgers, bedrijven en alle betrokkenen te verminderen. Daartoe zouden een aantal initiatieven genomen worden: homogener maken van bevoegdheden, de verrommeling aanpakken, twee bestuurslagen per proces aanhouden en het middenveld opruimen. De minister heeft aangegeven het kerntakendebat niet te willen heropenen. Daaruit moeten de juiste conclusies getrokken worden, vindt het lid. Bij het bestuursakkoord naar aanleiding van het kerntakendebat in 2003 is uitvoerig ingegaan op de rol van het provinciaal onderwijs. Om dat over te doen, moet ook het gemeentelijk secundair onderwijs opnieuw onder de loep worden genomen.

De heer *Kurt De Loor*, waarnemend commissievoorzitter, is vooral de complementariteit van het provinciaal onderwijs bijgebleven. Het vult bepaalde hiaten in het onderwijslandschap en komt tegemoet aan specifiek regionale behoeften.

Daarnaast weerhoudt hij de begrippen pluralisme en investeringen. Het provinciaal onderwijs organiseert en durft te investeren in richtingen die niet de eenvoudigste of goedkoopste zijn. Een degelijk onderwijsaanbod vindt het lid een cruciale factor voor een geslaagd leven, welzijn en welvaart.

Hebben de verantwoordelijken van het provinciaal onderwijs zelf voorstellen voor de toekomst van het provinciaal onderwijs naar aanleiding van de lopende discussie?

3. Antwoorden van de genodigden

De heer *Frank Smeets* stelt dat artikel 24 van de Grondwet handelt over de keuzevrijheid van ouders en kinderen voor een bepaalde school, maar net zo goed over de vrije keuze van organisaties en instellingen om onderwijs in te richten. Die rechtsbevoegdheid zou door de voogdijoverheid van de ondergeschikte besturen, de Vlaamse overheid, in artikel 2 van het Provinciedecreet in die mate beperkt kunnen worden dat de provincies geen onderwijs meer mogen inrichten. Dan zouden ze nog enkel een strikt vastgelegd takenpakket hebben. Dat kan ook gelden voor andere openbare instellingen zoals een OCMW of kerkbestuur, een polder en watering, die al beperkte bevoegdheden hebben. De provincies brengen daartegen de grondwettelijke gelijkheid in als argument. Welke motivatie kan de Vlaamse overheid geven om de gemeenten als ondergeschikt bestuur dan wel onderwijs te laten inrichten? Beide instanties vullen dezelfde maatschappelijke behoeften in. Er is nog geen grondwetspecialist ingehuurd, omdat de provincies het democratische debat willen aangaan. Mocht het Vlaams Parlement in eer en geweten beslissen dat de provincies best geen onderwijs inrichten, dan moeten de provincies zich bezinnen over een procedure voor het grondwettelijk hof ten behoeve van hun directies en personeel. Als zij zich geschaad voelen in hun rechten, dan kan het zijn dat zij daarmee verder willen.

De 10 percent bovenop de werkingstoelage en salarissen en het zo laag mogelijk houden van de kosten voor dure richtingen, zoals hotel of bouw en andere opleidingen in de harde sector, moeten de richtingen financieel haalbaar houden. Het gaat ook om personeel. Limburg legt jaarlijks 3 miljoen euro bij aan werkingskosten, om de reële kost van niet-gesubsidieerd personeel ten belope van 3,4 miljoen euro per jaar te dekken. Of al die inspanningen worden voortgezet, zal afhangen van de nieuwe inrichtende macht.

Als de overdracht moet gebeuren met respect voor de keuzevrijheid, dan ligt het voor de hand dat de scholen naar het gemeenschapsonderwijs gaan, vindt de spreker. Hij denkt dat ook grote steden misschien interesse kunnen hebben om de scholen van de provincies over te nemen, maar in landelijke gebieden zal dat niet het geval zijn. Leerlingen zijn hoofdzakelijk afkomstig uit andere gemeenten dan waar de school gevestigd is. De scholengroepen van het gemeenschapsonderwijs hebben zelf wachtlijsten voor investeringen en moeten de schaarse middelen verdelen naar best vermogen. Dat zou dan binnen het nieuw samengestelde net al een discussie veroorzaken. Op grond van het Schoolpact mogen de provincies geen extra middelen toestoppen aan scholen die niet tot het eigen net behoren. Als er in het kader van het flankerend onderwijsbeleid wel een inbreng is, dan moet dat voor alle scholen in alle netten gelijk gebeuren. Ook die discussie behoort toe aan de nieuwe inrichtende macht. De provincies zijn zelf voorstander van vereenvoudiging van structuren, maar zijn niet van plan inspanningen te blijven leveren als dat niet langer hun verantwoordelijkheid blijkt.

Leerlingen kiezen bij een overdracht naar een ander net zelf waar ze verder schoollopen. Voor Limburg geldt dat ongeveer 75 percent van de leerlingen van het provinciaal onderwijs uit het vrij onderwijs komen. De ideologie speelt volgens de heer Smeets niet meer in die mate mee dat ze integraal de keuze zal bepalen, maar hij kan niet voorspellen hoe de keuze zal worden gemaakt.

De grote zijinstroom zijn vaak kinderen die op een dood spoor terechtkwamen nadat ze van de ene school naar de andere gehopt zijn. Zo arriveren ze uiteindelijk in een provin-

ciale school die dan wat verder af gelegen is. Een verschraling van het onderwijsaanbod laat voor dergelijke kinderen slechts twee keuzes: vastlopen in het vrij onderwijs, betekent kiezen voor gemeenschapsonderwijs en omgekeerd. Ook voor wie in allebei problemen ontmoet, is er dan geen andere weg meer. Dat vindt de heer Smeets bijzonder jammer omdat dergelijke leerlingen in het provinciaal onderwijs een nieuwe motivatie kunnen vinden en na de puberteit op hun pootjes terechtkomen. De spreker betwijfelt of de scholen hun leerlingen kunnen behouden na een overdracht en voorspelt een nieuwe schoolstrijd.

Mevrouw *Inga Verhaert* vult aan dat de neutraliteit van het provinciaal onderwijs een duidelijke meerwaarde biedt voor het hele onderwijslandschap. Ze stelt dat het leerlingen aantrekt die zich nooit thuis zouden voelen in een van de beide andere grote netten en meent dat er vooral in landelijk gebied heel wat leerlingen zullen verdwijnen. Dat zal op termijn leiden tot een opbod om leerlingen binnen te halen. Het provinciaal onderwijs vormt in die zin een neutrale speler met een schaalvoordeel. De provincies kunnen wat lokale besturen vaak niet kunnen waarmaken omdat het te duur is. Ze zijn een soort van pendeldiplomaat, een kleine partner die vertrouwen geniet. Ook zij voorspelt een nieuwe schoolstrijd.

In het kader van flankerend onderwijsbeleid worden wel degelijk ‘best practices’ uitgewisseld. De spreekster herinnert eraan dat het concept van flankerend onderwijsbeleid redelijk nieuw is en dat de provincies pas sinds de lopende legislatuur initiatieven kunnen nemen in dat verband. Dat gebeurt veelal in samenspraak met de sectoren zelf. Het voorbeeld van de technotrailer is mevrouw Verhaert zeer bekend. Agoria heeft aangevaard om meer leerlingen naar de technische opleidingen te sturen die zij nodig achten. In antwoord daarop is in samenspraak met Agoria, de sectoren, Essentia en andere, de bouw van de technotrailer aangevat. De vrachtwagen is op het hoogste niveau uitgerust en toert naar alle vijfde en zesde leerjaren van de lagere scholen in de provincie Antwerpen, parkeert daar een of twee dagen. Vooraf gaat al iemand langs die het traject toelicht en er is opvolging. Het concept moet jonge kinderen vertrouwd maken met capaciteiten in zichzelf die ze allicht nog niet kenden. Dat moet de interesse wekken voor technische opleidingen. De provincies kunnen dat als kleine, onverdachte speler lanceren, omdat van hen niet wordt verwacht dat het gebeurt uit louter publicitaire doeleinden voor de eigen scholen. De technotrailer rijdt iets minder dan een jaar en is al voor anderhalf jaar volgeboekt. Mevrouw Verhaert oppert dat de stad Antwerpen het project wellicht zou kunnen overnemen, maar dat het dan ongetwijfeld beperkt wordt tot de stadsomgeving zelf en niet verder tot in onder meer de plattelandsgemeenten van de provincie of de grenzen van de provincie. Dat beperkt de uitwisseling van goede praktijken.

Ze waarschuwt ervoor geen onbezonnen of ondoordachte beslissingen te nemen en de gevolgen voor het onderwijs goed op een rijtje te zetten. Zo niet zou wel eens het omgekeerde effect bereikt kunnen worden.

Wat zouden de provincies nog kunnen doen op het vlak van onderwijs? Ze maken al netoverschrijdende scholengemeenschappen en afspraken inzake wie welke opleidingen aanbiedt. Andere netten doen dat allemaal niet zo gemakkelijk. De ervaring van de provincies inzake onderwijs kan zo worden uitgedragen. De provincies tonen zich meer dan bereid initiatieven inzake flankerend onderwijsbeleid vanuit het lokale en Vlaamse niveau mee te stroomlijnen.

De schaalgrootte van de provincies kan in het voordeel van de samenleving werken. De spreekster refereert in die zin aan de RTC's die ze nu al huisvesten. Dat zou net zo goed kunnen voor de Huizen van het Nederlands. De LOP-deskundigen zouden op provinciaal niveau kunnen werken. De provincies vragen niets liever dan die opdrachten te krijgen en zijn vertrouwd met de omgeving en de betrokken bestuursentiteiten.

De heer *Ronald Soudant* voegt eraan toe dat het aanbod zo ruim is mede dankzij de beschikbare infrastructuur. Zijn kleine aso-school trekt een heel specifiek publiek van jongeren aan die zich nergens anders goed voelen, met leer- of gedragsstoornissen. Waar moeten die kinderen naartoe als die omgeving wegvalt? De omkadering in een kleinere school is doorgaans beter, stelt de spreker. Er zijn bij hem ook minder dure verplaatsingen nodig dankzij de goede infrastructuur. De school trekt bovendien heel wat jongeren aan die dezelfde kansen niet krijgen. Er worden sportdagen georganiseerd voor lagere scholen, ook van het katholieke net. De school organiseert ook Voerendagen opdat ze bepaalde eindtermen zouden kunnen halen. Andere scholen kunnen dat niet betalen. Dat is voor de spreker een van de grote pluspunten van provinciaal onderwijs.

De heer *Frank Smeets* dankt tot slot de commissie voor de luisterbereidheid en stelt dat de vragen die nog antwoord behoeven schriftelijk worden beantwoord. Hij hoopt dat de uiteenzettingen tot nadenken stemmen en voorkomen dat er overhaast iets wordt beslist.

II. JEUGDBELEID

1. Uiteenzetting door de heer Luk Tas, stafmedewerker jeugdwerkbeleid Vlaamse Jeugdraad

De heer *Luk Tas* dankt de commissie voor de uitnodiging, omdat de eerste grote kritiek op het groenboek precies is dat de sector amper betrokken is bij de voorbereidingen.

De Vlaamse Jeugdraad beschikt over de bevoegdheid om op eigen initiatief advies te verstrekken en achtte het groenboek belangrijk genoeg om daarvan gebruik te maken. De adviezen zijn opgesteld in overleg met de jeugdsector, maar zijn anderzijds ook geconcipeerd vanuit de positie van kinderen en jongeren in de samenleving met de focus op het lokale en regionale niveau.

Het is de bedoeling constructief mee te werken aan verdere ontwikkelingen. Het groenboek moest een inspirerende verzameling worden van uitgewerkte opties en de daaraan gekoppelde effecten op financieel vlak, middelen en mensen, maar werd volgens de Jeugdraad een te beperkte en eenzijdige visie. Er is te weinig ruimte voor maatschappelijk debat, stelt de spreker. Als stakeholder is de Jeugdraad niet betrokken, al waren er wel al politieke en bestuurlijke discussies. Als gevolg van die beperkte betrokkenheid lijkt de vooropgestelde timing tussen groenboek en witboek te eng. De evoluties die erin zijn opgenomen en de richting die de Jeugdraad op wil zijn te fundamenteel voor de volgende tien tot twintig jaar dat er geen fouten gemaakt mogen worden. De Jeugdraad is bereid die oefening mee te maken, en geeft in de adviezen al enkele vingerwijzingen via voorstellen en aanbevelingen om het groenboek verder uit te werken naar een witboek.

De Jeugdraad reageert vooral op het lokale verhaal, dat in het groenboek niet prominent aanwezig is, maar wel belangrijk is en focust op planlastvermindering. Ook het regionale verhaal, gelinkt aan de interne staatshervorming, vormt een ander kernpunt.

Niemand is tegen planlastvermindering. Het gaat om beleid voeren en niet om het plan zelf, maar dat plan is wel van belang als middel. De jeugdsector vindt zelf dat er al een serieuze oefening is gemaakt inzake planlastvermindering en het werken met plannen, of het planmatig aanpakken van gemeentelijk beleid in samenwerking met kinderen en jongeren. De heer Tas verwijst naar het decreet van 1993 dat daarvoor de basis heeft gelegd. Het is herzien in 2003. Er werd al een hele stap gezet in de richting van responsabilisering van de lokale overheden, het decreet laat maatwerk toe en voorziet in de betrokkenheid van jongeren en kinderen. Dat decreet vormt volgens de heer Tas de basis voor een categoriaal participatief beleid. De sector is de voorbije zeventien jaar in die zin geëvolueerd. Die evolutie wil de Jeugdraad verder ontwikkeld zien in het witboek. De oefening moet

goed gebeuren en de aanpassingen moeten minstens een verbetering zijn van de bestaande situatie, de evolutie en het categoriaal participatief beleid.

Dat laatste is fundamenteel voor de Jeugdraad, die wel mogelijkheden ziet in het strategisch meerjarenplan zoals het groenboek kort vooropstelt. Een categoriaal beleid moet rekening houden met de noden en behoeften van kinderen en jongeren en met de effecten van het beleid voor die doelgroep. Het is een belangrijke groep van de samenleving. Bovendien vormen ze de toekomst van de gemeenten, van de provincie en Vlaanderen.

Er zijn mogelijkheden voor het categoriaal beleid in het meerjarenplan omdat men daarmee over de sectoren heen kijkt en zoekt waar samenwerking mogelijk is. Van de Vlaamse overheid vraagt de Jeugdraad een aantal garanties en voorwaarden.

In het meerjarenplan wil men de focus op de autonomie van de gemeenten leggen. Dat lijkt in theorie mooi. Gemeenten en hun bestuurskracht verschillen echter van elkaar. De Jeugdraad vraagt zich af of ook de gemeenten met minder bestuurskracht werk zullen maken van dat categoriaal beleid als er geen kader wordt geboden.

Ook de beleidsculturen van gemeenten verschillen. Sommige zullen zeker een goed jeugd-beleid uitbouwen, andere niet. Daarom vraagt de Jeugdraad aandacht voor dat punt bij de opmaak van het meerjarenplan. De adviezen omvatten een aantal voorstellen ter zake. De ervaring met plannen leerde dat een omgevingsanalyse toelaat al vroeg de klemtoon te leggen op de belangrijke doelgroep van kinderen en jongeren. De doelstellingen van een meerjarenplanning moeten ook gespecificeerd worden ten aanzien van kinderen en jongeren. Mogelijke effecten op die groep moeten afgemeten worden tegen de specifieke doelstellingen. Het meerjarenplan is een interessant instrument, maar tegelijk vindt men dat het moet opgesplitst worden in jaarlijkse jeugdactieplannen. Dat maakt het mogelijk om met de jonge bevolking over alles na te denken en met een verstaanbaar document te komen.

Een categoriaal beleid kan niet zonder de participatie van kinderen en jongeren, vindt de Vlaamse Jeugdraad. Het is voor de sector belangrijk dat zij actief betrokken wordt bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid. De Jeugdraad is vragende partij voor een participatieprocedure bij de opmaak van meerjarenplannen. Daarnaast pleit de instantie voor het verder ondersteunen en behouden van formele adviesorganen. In het groenboek staat in die zin al een opmerking die stipuleert dat gemeenten hun burgers bij de opmaak en uitvoering van het beleid moeten betrekken en daarbij van dergelijke adviesorganen gebruik moet maken. Dat zou in het witboek niet alleen behouden moeten blijven, maar ook verder geconcretiseerd.

De Vlaamse Jeugdraad vindt zelf dat moet worden nagedacht over hoe de bewuste adviesorganen zelf moeten evolueren. De lokale jeugdraden dienen omgevormd tot participatieplatformen, waar samen met de gemeente wordt nagedacht over beleidsthema's. Participatie is interessant als onderdeel van het meerjarenplan, omdat de burgers en in het bijzonder kinderen en jongeren worden betrokken bij de ontwikkeling van hun gemeente. Het draagvlak is dan groter. De politici beslissen, maar participatie maakt er een tweerichtingsverkeer van.

De sector vreest ook voor verlies van middelen en pleit ervoor de ondersteuning van het lokaal jeugdwerk te blijven garanderen via geoormerkte middelen. Men wil vooral vermijden dat middelen in een gemeentefonds verdwijnen waarop weinig zicht is, vooral in het licht van besparingen. De jeugdsector is niet de machtigste als het op politieke invloed aankomt, en dreigt dan het gemakkelijkste slachtoffer te worden.

Inzake regionaal jeugdbeleid, zag men het groenboek vooral als een document dat vanuit een bestuurlijke bril is bekeken. De Jeugdraad heeft geprobeerd een aanvulling te doen

door de evoluties en ideeën te bekijken vanuit de realiteit van het regionaal jeugdwerk en de noden en behoeften van kinderen en jongeren. Die overschrijden bestuursgrenzen en moeten in een breder kader beschouwd worden. Het lokale niveau is vaak te klein voor de jeugdwerking en daarom is een ruime regionale werking vanzelfsprekend, alleen al omdat jongeren verder gaan dan de eigen gemeente. Het Vlaamse niveau zit dan weer te ver. Dat is een punt van kritiek. Bepaalde thema's zijn regiogebonden en zeer divers. Jongeren in een stad als Gent worden met bepaalde zaken geconfronteerd die anders zijn als aan de kust. De regionale werkingen moeten hun plaats hebben. De provincies nemen die opdracht vooralsnog op en de Jeugdraad meent dat het te vroeg en te drastisch zou zijn om dat niveau nu al af te schaffen zonder een redelijk alternatief te kunnen garanderen. Er moet nagedacht worden over de verdere ondersteuning van de regionale werkingen en over de vraag hoe daar een beleid kan ontwikkeld worden met welke bestuursniveaus. De Jeugdraad biedt aan die oefening mee te maken. De voorstellen in het groenboek ter zake vindt men te beperkt.

Hoe ziet de Jeugdraad dat regionaal niveau en wat is het belang ervan? Terugkerende aspecten zijn het categoriale en het interactieve niveau. De opsplitsing tussen grondgebonden en niet-grondgebonden materies in het groenboek is te arbitrair. Het staat haaks op de visie van de Jeugdraad. Men kan vooralsnog op provinciaal niveau categoriaal werken omdat de mensen op de jeugddienst ook de nodige contacten hebben met andere sectoren en diensten. Dat verzekert op zijn minst een basisstructuur voor dat categoriaal beleid en verdient verder uitwerking.

Het decreet Geïntegreerd Vlaams jeugd-kinderrechtenbeleid regelt gewest- en gemeenschapsaangelegenheden en dat kan juridisch problemen geven, geeft de heer Tas aan.

Het interactieve aspect gaat uit van het belang van een relatie tussen overheid en politici, en kinderen en jongeren. Het regioniveau biedt in die zin mogelijkheden, vanwege de nauwe betrokkenheid. Alles naar het Vlaamse niveau halen, zou volgens de Jeugdraad kunnen leiden tot een grotere kloof met kinderen en jongeren die eigenlijk wel geïnteresseerd zijn, maar voor wie die afstand te groot is. Alles op dat Vlaamse niveau uitwerken, zou het ook niet eenvoudig maken om categoriaal te werken.

Regionale accenten en impulsen vormen het DNA van het regionaal jeugdwerk. De provincies geven impulsen en bieden mogelijkheden tot labofunctie, juist omwille van de beperktheid van het terrein. Heel wat jeugdwerk kon zich op die manier op het provinciale niveau ontwikkelen om dan naar het Vlaamse niveau door te groeien. Het gaat dan om heel nieuwe vormen van jeugdwerk zoals Javi-tv, die werkt met jongeren om reportages te maken. Ze krijgen vorming en hanteren camera's voor het jeugdwerknet dat het jeugdwerk ondersteuning biedt inzake ICT en als heel speciale actor optreedt. Om het voortbestaan van dergelijke projecten te garanderen, vraagt de Jeugdraad om de nodige structuren. Het regionale niveau kan rekening houden met al die verschillende accenten.

Inzake subsidiëring dragen de provincies zeker hun steentje bij. Voor de landelijk erkende organisaties met een provinciale werking zou dat vrij eenvoudig opgelost kunnen worden met een administratieve vereenvoudiging en aangepaste regels inzake subsidiëring. Wat moet er echter gebeuren met de andere vormen van regionaal jeugdwerk die niet landelijk erkend zijn, zich op het regionaal niveau ontwikkelen maar niet in alle provincies aanwezig zijn en dus niet door de koepels kunnen worden opgevangen, of door het lokale niveau?

De Vlaamse Jeugdraad hoopt vooral dat de oefening niet verwordt tot een verarmingsoperatie. De middelen waarin Vlaanderen voorziet, kunnen behouden blijven, maar er staan grote vraagtekens bij de overheveling van middelen op provinciaal niveau. In hoeverre blijft die ondersteuning overeind? Vlaanderen schrijft in het decreet 1,250 miljoen

euro in voor de provinciale werking, maar de provincies leggen daar minstens 3 miljoen euro bij. De vrees leeft dat die inbreng niet mee overgeheveld wordt.

De Vlaamse Jeugdraad vindt het de facto interessant te werken met een groenboek, en wil dat uitgebreid zien met alle mogelijke opties. De methodiek biedt de kans om alle opties af te wegen en te bespreken met alle betrokkenen. Dat moet echter gepaard gaan met een koppeling aan duidelijke budgettaire consequenties en die oefening is vooralsnog niet gemaakt, besluit de heer Tas. Daarnaast moet rekening gehouden worden met het belang van de regionale werking en met de vraag hoe dat intermediair niveau verder ontwikkeld kan worden. De Jeugdraad wil betrokken worden in het maatschappelijk en politiek debat dat daarover moet worden gevoerd. Daaruit moet de politiek dan conclusies trekken.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Lieven Dehandschutter* waardeert de vlotte inbreng van de Vlaamse Jeugdraad, die het decreet van 1993 als een zeer goed instrument beschouwt. Het biedt een financieel solide basis en stelt de participatie van kinderen en jongeren veilig. De Jeugdraad wenst dit bestendig te zien in het kader van het meerjarenplan. Meent de Jeugdraad dat dit ook de mogelijkheid biedt om vanuit de jeugdsector naar alle beleidsdomeinen waarvan kinderen en jongeren effecten ondervinden en waartoe ze zelf ook fysisch of vanuit bepaalde invalshoeken kunnen bijdragen, een stem te laten horen?

De Jeugdraad zou het goed vinden dat er jaarlijks jeugdactieplannen worden opgesteld, parallel met de geïntegreerde gemeentelijke meerjarenplannen. Het lid wil weten of een jaarlijks inspraakmoment inzake de meerjarenplanning en de gemeentelijke budgetten en wat daarmee is gedaan, aan de wens van de Jeugdraad kan tegemoetkomen.

De bezorgdheid over de 3 miljoen euro begrijpt het lid goed, maar hij stelt daar het principe van evenredig schuiven met middelen, taken en mensen tegenover. Hij beseft wel dat de praktijk niet eenvoudig is.

De heer *Marc Vanden Bussche* bespeurt bij de Jeugdraad weinig vertrouwen in de autonomie van de gemeenten. De Jeugdraad vindt blijkbaar dat er beter plannen van bovenaf worden opgelegd. Hij wijst erop dat waar de Jeugdraad voor kleinere gemeenten met minder bestuurskracht liever zou zien dat er jeugdactieplannen worden opgemaakt, de overheid precies daar de planlast probeert te verminderen. De gemeenten moeten hoe dan ook voor hun begroting het globale beleidsplan zien te vertalen in actiepunten. Het is dan volgens de heer Vanden Bussche aan de schepen van Jeugd om daar zijn rol te spelen.

De Jeugdraad acht de plaats binnen de provincies belangrijk omdat daaruit heel wat contacten worden geput. De jeugd is echter ook vertegenwoordigd in de provincieraden.

De vrees dat de werkingen buiten de landelijk erkende jeugdwerking naast de subsidiepot zouden vallen, vindt de heer Vanden Bussche niet helemaal gegrond. De gemeenten geven in kleinere samenwerkingsverbanden al gemeentelijke subsidies aan dergelijke werkingen. Dat kan een oplossing zijn.

De heer Vanden Bussche erkent wel dat de Jeugdraad erop zal moeten toezien dat de subsidies niet verminderen.

De heer *Chokri Mahassine* staat kritisch tegenover plannen met maatschappelijke impact die op een drafje worden afgehaspeld als er zolang aan is gewerkt door allerlei instanties en betrokkenen. Het mag voor hem in eerste instantie ook geen financiële discussie zijn, maar een inhoudelijke.

Eerste betrachting moet zijn zo dicht mogelijk bij de burger te blijven. Als er sprake moet zijn van twee beleidsniveaus, dan heeft het lid bedenkingen bij het in vraag stellen van het provinciale niveau inzake jeugdbeleid. Er moet een debat worden gevoerd over waar het beleid het best kan gevoerd worden, meent hij.

Er is een grondige doorlichting nodig van wie wat doet op het niveau van gemeente, provincie en Vlaanderen inzake jeugdbeleid. De provincies zouden volgens hem bereid zijn bepaalde taken af te staan, maar willen er ook opnemen. De kracht van het regionale kader ligt precies in de labofunctie met jongerencultuur als prioriteit. Vlaanderen dient zijn verantwoordelijkheid ter zake op te nemen en de middelen aan regionale werking te verstrekken.

Bij het gemeentelijk masterplan heeft het lid het moeilijk met wat hij verantwoordelijkheidslast noemt. De gemeenten worden al verplicht om beleidsplannen op te maken over allerhande zaken, en jeugd moet daarvan deel uitmaken, vindt ook de heer Mahassine. Bij het gemeentelijk masterplan heeft hij het gevoel dat er wantrouwen uit spreekt ten aanzien van de lokale overheden. Gaat dat niet te ver? Welk gemeentebestuur kan zich hoe dan ook permitteren om niets over jeugdbeleid in zijn beleidsplan op te nemen, vraagt hij zich af? Verdrinkt een apart jeugdbeleidsplan, dat wel meer zichtbaarheid geniet, in een groot geheel niet tussen al de rest? Plannen voor jeugd moeten gemaakt worden op maat van de doelgroep en er moet meer aandacht zijn voor inhoud dan voor vorm.

Inspraak van de jeugd moet meer op de voorgrond staan en moet over meer gaan dan alleen maar het jeugdbeleidsplan. De heer Mahassine wil vooral dat de adviesraden hun werk naar behoren blijven doen en dat schepenen geregeld bevraagd worden inzake jeugdzaken.

Mevrouw *Karin Brouwers* meent dat het invoeren van de nieuwe strategische meerjarenplannen in gemeenten niet meteen betekent dat jeugd er niet in aan bod zal komen. Het kan zijn dat er meer beleidsoverschrijdend wordt gewerkt. De vele opgelegde plannen zijn van het goede te veel, stelt het lid.

De participatie van jongeren moet gegarandeerd blijven en die staat volgens het lid niet ter discussie. Het verraste haar aangenaam dat de heer Tas de klassieke idee van een Jeugdraad wil herdenken en denkt aan een platform. Dat lijkt haar een interessante optie, omdat de Jeugdraad niet in elke gemeente op dezelfde goede manier functioneert. Ze verwijst ook naar de nieuwe media en andere methoden om jeugd te betrekken bij het beleid.

Ook mevrouw Brouwers refereert aan de jaarlijkse begroting ter controle van wat aan jeugdbeleid wordt besteed. Ze pleit voor een opwaardering van de begrotingsbesprekingen door middel van advisering door de jeugd.

Het lid beaamt dat de politiek voldoende tijd moet uittrekken vooraleer beslissingen te nemen in verband met het groenboek.

Inzake het belang van de regionale werkingen die bedreigd lijken als het provinciale niveau zou verdwijnen, wil mevrouw Brouwers weten welke ervaringen er zijn met de bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor jeugdbeleid, kinderen en jongeren. Kunnen zij dat overnemen?

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* heeft vandaag twee sectoren gehoord die op een overtuigende manier voor hun actieterrein opkomen. Het lid beaamt dat het niet louter om een financiële discussie mag gaan. Ze meent ook dat het voorafgaandelijke interne debat nog niet is uitgeklaard. In het licht van de nota over de interne staatshervorming vraagt mevrouw Meuleman zich af of de oplossingen wel afdoende zijn. De spreker vindt dat men als sector te weinig is gehoord. Hoe ziet de heer Tas die inspraak dan? Erkent hij dat er

nood is aan meer voorafgaand sectoroverschrijdend debat? Wat denkt de spreker over de timing die is vooropgesteld door de minister?

De heer *Jan Durnez* gaat terug op de verwijzing naar het decreet van 1993, dat enorm innoverend was: er werd een decentralisatie doorgevoerd naar de gemeenten en er werd een model ingevoerd waarbij de opbouw van een plan geregeld werd. De evolutie wijst uit dat men inzake planning is afgeweken naar vormelijkheden, waardoor de planlast overdonderd werd en de positieve effecten tenietgedaan.

Volgens het lid moet men terug naar de oorspronkelijke doelstelling van een plan en uitzoeken hoe de planlast verminderd kan worden. Ook de Jeugdraad kan daarin meedenken. De betrokkenheid van jongeren, maar ook andere sectoren, moet de politiek verdienen, vindt het lid. Dat kan alleen door veel communicatie die dan weer de plannen verbetert, terwijl er een groter draagvlak opgebouwd wordt voor de uitvoering. Dat model moet van beide kanten aanvaard worden en dat vergt vertrouwen. Ook voor de vernieuwing van politiek personeel is er nood aan mensen die geloven in dat samenwerkingsmodel en daarrond kunnen communiceren, stelt de heer Durnez.

De heer *Jan Verfaillie* herhaalt dat het verhaal van de 3 miljoen euro een dubbelverhaal aan het worden is. Elke provincie heeft eigen accenten gelegd inzake jeugdbeleid, naast een aantal globale punten. West-Vlaanderen legde de nadruk op kampplaatsen, Limburg ging voor muziek. De interne staatshervorming moet efficiëntie brengen, administratieve vereenvoudiging door één groot strategisch plan en jaarlijkse beleidsplannen en vooral meer beoordeling van lokale besturen op output en niet op input. Het lid wil graag weten hoe de minister dat allemaal concreet wil invullen. Het lijkt hem voor Vlaanderen onmogelijk om die verschillende accenten gelijkmatig te waarderen.

De heer *Kurt De Loor* is ook voor planlastvermindering. Hij wil echter niet dat het kind met het badwater wordt weggegooid. De betrokkenheid van de sector en het maatwerk moeten gegarandeerd blijven. Dat opnemen in de meerjarenplanning lijkt hem een goed idee, net als een jongerentoets of -paragraaf daarbinnen. Er worden dan ook verschillende domeinen door geraakt.

Het uitgangspunt is dat sommige lokale bestuurders al dan niet verplicht moeten leren nadenken over langetermijnvisies. Het lid staat ook achter de vraag naar het participatief aspect.

Met betrekking tot het tussenniveau werd niet zozeer gesproken over het behoud van de provincies, maar wel werd verwezen naar de 'best practices'. Wat zijn de ervaringen met de regionale samenwerking en is het de bedoeling met de gemeenten samen te werken voor initiatieven of wil de Jeugdraad liever dat ook het initiatief naar een regionaal niveau gaat?

Wat hem opvalt, is dat het provinciale niveau ruimte laat voor experimenteren. Ook de aandacht voor kwetsbare jongeren wordt van daaruit gestimuleerd. Dat loopt parallel met wat uit de gedachtewisseling met het provinciaal onderwijs blijkt. Beide aspecten moeten behouden blijven. Vreest de heer Tas dat zonder het provinciale niveau dat experimentele kader wegvalt?

3. Antwoorden van de heer Luk Tas

De heer *Luk Tas* bevestigt dat de sector geëvolueerd is van jeugdwerkbeleid naar een sector met de focus op jeugdbeleid. In het kader van een meerjarenplanning kan dat verder evolueren, met aandacht voor de noden en behoeften van jonge kinderen in het algemene beleid. De Jeugdraad vraagt wel enige garanties, zij het niet uit echt wantrouwen, maar uit een gezonde voorzichtigheid. De raad wil aan de politiek houvast bieden om daarvan

werk te maken. De realiteit van de beperkte bestuurskracht is een feit, en een meerjarenplanning kan daarin wel beweging brengen. Er is echter een overgangperiode nodig. Daarom doet de Jeugdraad ter zake een aantal voorstellen.

De jaarlijkse actieplannen bieden de mogelijkheid om een strategisch meerjarenplan te vertalen naar concrete zaken. Een meerjarenplan loopt over zes jaar en uit ervaring weet men dat met een nieuwe ploeg na drie jaar verder kan worden nagedacht over wat loopt. Dan kan men eventueel nog schuiven met accenten in zo'n jaarlijks actieplan. De Jeugdraad is daarvan voorstander. Dat alles inzake jeugdbeleid wordt opgenomen in het strategisch meerjarenplan, vindt de Jeugdraad positief.

Ook de vermindering van planlast draagt de goedkeuring weg van de Jeugdraad. Het is nog niet duidelijk hoe het meerjarenplan eruit zal zien. Men vermoedt dat er een beperkt aantal grote prioriteiten zal worden opgenomen. Dat impliceert voor de jeugdsector dat ze moet opboksen tegen de hardere sectoren. Daarom wil de Jeugdraad het aspect jeugd in elk domein kunnen inbrengen. Bij een jaarlijks actieplan kan dat dan concreet afgestemd worden en uitgewerkt. Het is echter zaak om die cultuur nu al in te bouwen en ervoor te zorgen dat ook voor jeugdbeleid vernieuwing mogelijk wordt.

De Jeugdraad voert bewust niet de discussie voor of tegen provincies. Wel legt ze de nadruk op het belang van de intermediaire werking en het ondersteunen daarvan. Een te arbitraire opsplitsing tussen lokaal en Vlaams niveau is te beperkt omdat het leven van kinderen en jongeren ook buiten de bestuursgrenzen gaat. Ook de intergemeentelijke samenwerking biedt kansen als de gemeenten achter de initiatieven staan en er zelf ook nemen. Een regionaal samenwerkingsverband heeft een bovenlokale uitstraling en ontvangt in het voorbeeld van zo'n jeugdhuis provinciale subsidie. Als het intermediair niveau wegvalt, is het maar de vraag of gemeenten in dergelijk jeugdhuis zullen investeren. De Jeugdraad vreest dat hetzelfde zal gelden voor de kwetsbare groepen, ondanks het feit dat de problematiek ook in de bewuste gemeenten bestaat. De Jeugdraad wil vermijden dat een jongere de pech heeft om net in die gemeente te wonen waar geen werk wordt gemaakt van jeugdbeleid. Er is dus vraag naar een soort van standaardniveau in die zin.

De heer Tas bevestigt dat het om meer gaat dan een louter financieel verhaal. Inzake de labofunctie kunnen de provincies experimenteerruimte bieden voor thema's, die dan worden afgetoetst of die ze meekrijgen vanuit de sector, en die ondersteund worden vanuit de regionale werking. Als alles naar Vlaanderen toe wordt getrokken, dan leeft de vrees dat het aanvoelen van de noden op een regionale schaal zal verwateren.

Het groenboek biedt de kans om na te denken over participatie van jongeren en kinderen aan beleidsvorming. De Jeugdraad is groot voorstander van een bredere en meer diverse uitwerking daarvan. Daarom wordt een participatieplatform vooropgesteld, waar jongeren en kinderen betrokken worden bij voorbereiding van beslissingen, als uitbreiding van de raad waar twintig vaste mensen in zetelen.

De heer Tas herhaalt dat de Jeugdraad het zeer belangrijk vindt om gehoord te worden. De voorstellen zijn ook beschikbaar gesteld om er verder mee te werken. Hoe die inspraak structureel wordt geregeld, moet blijken en maakt op zichzelf niet veel uit. Overleg, ook met alle andere sectoren, is nodig voor een goed totaalbeeld.

De heer *Jan Durnez* speelt in op de overgangsbepalingen waarvan sprake en vraagt om daarover na te denken. Hij herinnert aan de voorstellen inzake het intermediaire niveau van 2009. Zijn de uitspraken dan intussen geïnspireerd door het groenboek?

De heer *Luk Tas* antwoordt dat het wel degelijk een gevolg is van de formuleringen van het groenboek, dat nauwlettend is opgevolgd van bij het begin van de besprekingen. De discussie over het lokale niveau was dan rond en daarom heeft de Jeugdraad de focus ver-

legd naar het regionale aspect. Er was een positieve bespreking en daarom is er ook geen pro of contra provincies uit voortgevloeid. Er is nagedacht vanuit de eigen werkingen.

Annick DE RIDDER,
voorzitter

Kathleen DECKX,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ADHD	attention deficit hyperactivity disorder
AGIO	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
aso	algemeen secundair onderwijs
bso	beroepssecundair onderwijs
buso	buitengewoon secundair onderwijs
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
GO!	gemeenschapsonderwijs
GOK	gelijke onderwijskansen
LOP	lokaal overlegplatform
MOS	Milieu op School
OVSG	onderwijssecretariaat van de steden en gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
PCVO	provinciaal centrum voor volwassenenonderwijs
PISAD	Provinciaal Interbestuurlijk Samenwerkingsverband voor Aanpak van Drugs-misbruik
PIVA	Provinciaal Instituut Voedingsbedrijven Antwerpen
POV	provinciaal onderwijs Vlaanderen
PTI	provinciaal technisch instituut
RESOC	regionaal sociaaleconomisch overlegcomité
RTC	regionale technologische centra
tso	technisch secundair onderwijs
VCA	Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies

BIJLAGE:

Antwoorden op vragen van de commissieleden

Antwoorden op vragen van de commissieleden in de verenigde commissie Binnenlands Bestuur en Welzijn van het Vlaams Parlement naar aanleiding van de gedachtewisseling over het groenboek Interne Staatshervorming op 27 oktober 2010

1. Mevr. Kathleen Deckx

1.1. Het lid hoopt ook nog afnemers van de scholen te horen, leerlingen, mensen die jongeren tewerkstellen die er afstudeerden. Is het alsnog mogelijk de andere betrokkenen te horen?

Wij zouden het op prijs stellen mochten ook de "afnemers" van de provinciale scholen gehoord worden door de commissie, aangezien het om zo'n belangrijke beslissing gaat.

1.2. Er is volgens haar een grondwettelijk recht om onderwijs in te richten, maar ze stelt dat er bronnen zijn die dat tegenspreken. Is daarover al juridisch advies gevraagd? Kan daarover meer uitleg verstrekt worden?

Wij hebben nog geen juridisch advies gevraagd en vinden dit op dit moment ook niet nodig. Als politieke verantwoordelijken voor het provinciaal onderwijs willen wij het democratisch debat in het parlement afwachten. En we zullen ons als democraten en bestuurders van een "ondergeschikt" bestuur ook neerleggen bij een democratische beslissing van het parlement.

Noch de Vlaamse Regering noch het Vlaams Parlement kan afbreuk doen aan de grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Artikel 24 van de Grondwet waarborgt de keuzevrijheid van ouders en leerlingen, maar ook van organisaties die onderwijs willen inrichten. En de provincies zijn zo'n organisaties die tot op heden voldoen aan de voorwaarden om onderwijs in te richten en hiervoor ook erkend worden. Onze inspectieverslagen zijn goed. Maar volgens bepaalde bronnen zou het Vlaams Parlement in artikel 2 van het Provinciedecreet de rechtsbekwaamheid van de provincies kunnen inperken, waardoor ze van haar "voogdijoverheid" geen onderwijs meer mogen inrichten. Als een organieke wet niet toelaat dat een "ondergeschikt" bestuur bepaalde activiteiten uitoefent, dan kan zij dat niet. Zo zouden OCMW's, kerkbesturen, polders en wateringen ook geen onderwijs mogen inrichten, ondanks de grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Zij hebben immers een onvolkomen rechtsbevoegdheid. Tegen dit argument kan dan wel weer het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel (art. 10 GW) worden ingeroepen, want waarom zouden steden en gemeenten als "ondergeschikte" besturen wel nog onderwijs mogen inrichten en provincies niet? Veel zal afhangen van de juiste motivatie.

Wij zijn dus niet geneigd deze discussie voor het Grondwettelijk Hof te brengen. Dat neemt echter niet weg dat bijvoorbeeld personeelsleden dit wel willen doen omdat zij in hun persoonlijke belangen worden geschaad.

1.3. Zouden de financiële inspanningen bij een eventuele overheveling van het provinciaal onderwijs kunnen doorgaan via een andere inrichtende macht?

Ons inziens niet. De provincies zijn gehouden aan de schoolpactwet en aan het decreet op het flankerend onderwijs beleid. Wij kunnen aan bepaalde scholen in een ander onderwijsnet, waarvan we voorheen misschien wel de inrichtende macht waren, geen extra financiële middelen toekennen en aan andere scholen niet. Als we voordelen toekennen aan scholen op ons grondgebied, moeten we dat voor alle scholen in gelijke mate doen. Dat was trouwens de

reden waarom bepaalde scholen van het vrije net na het schoolpact werden overgedragen aan de provincies.

1.4. Hoe zit het met de leerlingen als er een overheveling naar een van beide netten komt? Zouden ze automatisch kiezen voor een van beide of bereikt de school ook leerlingen die naar geen van beide zouden overstappen? Zijn er dus leerlingen die nu specifiek voor het provinciaal onderwijs kiezen?

Ouders en leerlingen zijn vrij de school te kiezen van hun keuze. Dit is een grondwettelijk recht. We kunnen bij overdracht van de school het "cliënteel" dus niet mee overdragen. Misschien speelt de ideologisch geïnspireerde keuze tussen vrij- en gemeenschapsnet niet meer zo sterk als vroeger. Toch denken we dat vele leerlingen zullen kiezen voor het vrije net, aangezien de grote meerderheid van onze leerlingen uit het vrije net komt. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV) onderzoekt deze instroom en zal hierover in de decemberversie van het 'Cahier over het provinciaal onderwijs' meer informatie geven. Daarenboven blijkt uit de getoonde cijfers dat er in het provinciaal onderwijs een grote "zij-instroom" is. Dit zijn leerlingen die slechts in de hogere jaren van het secundair onderwijs binnenkomen in onze provinciale scholen. Veelal omdat zij elders vastliepen in hun schoolloopbaan en in hun nieuwe provinciale school zich willen herpakken. Wij merken dat dit, door een andere schoolomgeving en een gerichte aanpak, voor veel jongeren ook lukt. Door het secundair onderwijsaanbod te verschrallen tot vrij- en gemeenschapsonderwijs en in de steden ook het stedelijk onderwijs, ontnemt men deze jongeren deze kans.

2. Mevr. Veerle Heeren

2.1. Hoe wordt ingegaan op nieuwe noden? Is men bezig met nieuwe initiatieven? Het lid haalt de zorgsector als voorbeeld aan, waar er bestaande initiatieven zijn in gemeenschapsonderwijs en het vrije onderwijs. De provincie is de partner bij uitstek om erop toe te zien dat participatie van jongeren aan onderwijs wordt bevorderd, zowel in secundair als hoger onderwijs. Neemt de provincie ter zake zelf initiatieven of ziet ze zichzelf veeleer als partner en regisseur om betrokkenen rond de tafel te brengen?

Wat nieuwe noden betreft, zien wij ons in de eerste plaats als regisseur, coördinator, animator... voor het regionaal onderwijslandschap. Omdat we zelf ook inrichtende macht zijn, kunnen we in bepaalde wel overwogen gevallen zelf invulling geven aan die nieuwe onderwijsbehoefte.

Enkele voorbeelden uit Limburg (het best gekend door gedeputeerde Smeets):

De SERR (sociaal-economische regio raad) stelde vast dat er een groot tekort dreigt voor zorgberoepen. Zij vroeg de provincie actie te ondernemen. Er kwam een imagocampagne voor de zorgberoepen. De her- en bijscholingsmogelijkheden werden in kaart gebracht en hiermee werden opleidingsplannen gemaakt met de zorginstellingen. De stages werden eenvormig en op elkaar afgestemd enz... De provincie stelde hiervoor twee leerkrachten aan via detachering uit het vrije en het gemeenschapsnet. Dit werkt. De opleidingen in de zorg zijn de laatste jaren zeer sterk toegenomen in alle netten.

Zo is er in het volwassenenonderwijs meer behoefte aan de opleiding polyvalent verzorgende. Omdat de zorgsector voor een enorme groei staat en er vele werkloze laaggeschoolde vrouwen zijn voor wie deze opleiding een opstap naar werk zou zijn. Deze opleiding werd

slechts in één CVO in de provincie verstrekt, een vrij CVO in Hasselt. Terwijl de nood aan dergelijke laagdrempelige opleidingen zich vooral voordoet in de sociaal zwakkere mijnregio. Op basis van de gegevens uit de sociale databank van de provincie werden de dossiers voor de opstart van een gemeenschaps-CVO in Maasmechelen en een gemeentelijke CVO in Heusden-Zolder opgestart, dit laatste evenwel nog onder voorbehoud van goedkeuring door de Vlaamse Regering.

Er bestond tot 2003 in Limburg in het secundair kunstonderwijs geen richting woord-kunst-drama. Uit navraag bij twee katholieke scholen met kunstrichtingen in Hasselt en Genk, bleek dat zij toen niet geïnteresseerd waren in deze opleiding. De provinciale kunsthumaniora in Hasselt heeft toen deze richting aangeboden, tot op heden met heel veel succes. De school verdubbelde onder meer hierdoor haar leerlingenaantallen.

Er is nood aan verbreding in de landbouw. Zeker in Limburg waar er een sterke verweving is tussen landbouw en natuur. Op initiatief van de provincie hebben twee secundaire landbouwscholen hun aanbod uitgebreid met de vakken of de afstudeerrichting "agrarisch natuurbeheer". Om die reden, maar ook omdat het aantal studenten landbouw daalde, werd ook het graduaat landbouw van de Provinciale Hogeschool Limburg omgevormd tot bachelor in groen- en landschapsbeheer. De studenten die toch de landbouwopleiding wilden volgen, werden doorverwezen naar de Hogeschool Kempen in Geel.

2.2. Mensen vragen erom en met het oog op het Vlaamse budget is het belangrijk dat die synergieën worden ontwikkeld. Gebeurt dat ook effectief met andere netten? Hoe wordt alles dan gecoördineerd op Vlaams niveau, tussen de gedeputeerden? Is daar in de toekomst een rol voor de provincies weggelegd?

Bovenstaande voorbeelden tonen aan dat de provincie synergieën opzoekt en stimuleert. Nog een prachtig voorbeeld uit het secundair landbouwonderwijs: er bestaat een afspraak tussen het vrije Biotechnicum in Bocholt en het Provinciaal Instituut voor biotechnisch onderwijs in Tongeren. Tongeren is vooral een akkerbouwstreek. En de provinciale school specialiseert zich vooral in akkerbouw met de (dure) mechanisatie die hiervoor nodig is. Bocholt ligt in het noorden van de provincie, vooral gekenmerkt door veeteelt. Veeteelt en voedergewassen zijn dan ook de vakgebieden waarin de vrije school van Bocholt zich bekwaamt, met een moderne varkens- en koeienstal en heel wat proefvelden met voedergewassen. Welnu, de scholen wisselen gedurende enkele weken per jaar hun leerlingen uit, zodat ze wederzijds kunnen gebruik maken van de hooggespecialiseerde uitrusting van beide scholen. Deze afspraak is zeker ook uitbreidbaar naar het biotechnicum van Sint-Truiden, dat zich in de fruitstreek specialiseert in fruit, maar ook in kleinvee. De provincie promoot deze samenwerkingen.

Voor wat betreft de coördinatie tussen de gedeputeerden, verzorgt POV maandelijks bijeenkomsten waar de vijf gedeputeerden voor onderwijs en een onderwijsspecialist per provincie, ondersteund door de directeur van POV, overleggen.

3. Mevr. Lydia Peeters

3.1. Zal de Vlaamse overheid bij een overheveling van het provinciaal onderwijs inspringen voor de extra financiële middelen?

De extra werkingsmiddelen die de provincies toekennen aan hun scholen hebben veelal betrekking op de betaling van de loon- en pensioenkost van het onderhoudspersoneel. In Limburg bedraagt de jaarlijkse bijdrage van de provincie bijvoorbeeld 3 miljoen euro. De loon- en pensioenkost van het onderhoudspersoneel bedraagt ongeveer 3,8 miljoen euro. Het gaat hier over provinciaal personeel met een ambtenarenstatuut, waaronder zelfs nog statutair personeel (het door Vlaanderen geëiste legitiem statuut voor stabiele functies). Wanneer de provinciale scholen worden overgedragen aan het GO! zal de rekening van het GO! voor Vlaanderen hoger worden, want in het nieuwe Financieringsdecreet van het leerplichtonderwijs is voorzien dat het GO! tot 2017 extra werkingsmiddelen krijgt voor de loonkost van haar "meester-, vak-, en dienstpersoneel". Wanneer ze deze personeelsgroep overneemt van het provinciaal onderwijs, zal ze daar dus extra middelen voor moeten vrijmaken. Mutatis mutandis geldt hetzelfde als de scholen worden overgenomen door het gemeentelijk of stedelijk onderwijs. Volgens het groenboek gaan de personeelsleden mee over. Ons provinciaal onderhoudspersoneel wordt dan gemeentepersoneel, waarvan de respectievelijke gemeenten de loonlast van zullen dragen. En nog eens herhaald: de provincies mogen als openbaar bestuur op grond van de schoolpactwet en het decreet flankerend onderwijsbeleid niet welbepaalde scholen van een andere inrichtende macht extra financiële middelen toestoppen en andere niet.

Inzake de investeringen in de buitengewone begroting blijven de subsidiekanalen voor vrije scholen, steden en gemeenten dezelfde: 70 percent subsidie van Agion in het basisonderwijs en 60 percent in het secundair onderwijs. De nieuwe inrichtende macht zal in de restfinanciering moeten voorzien. Voor het gemeenschapsonderwijs gelden m.i. andere financieringsmechanismen. Daar zal de investeringswachtlijst waarschijnlijk wat langer worden.

3.2. Wat vinden de beide ministers, Bourgeois en Smet, van de bekommernissen van de sprekers?

Op 2 juli 2010 werden de gedeputeerden voor onderwijs ontvangen door minister Pascal Smet op diens kabinet. We hebben toen een constructieve gedachteswisseling gehad over de plannen van de Vlaamse Regering over de interne staatshervorming en het onderwijs in het bijzonder. We kwamen met de minister en zijn kabinetschef tot het besluit dat het onderwijs best uit de interne staatshervorming werd gehouden, gebaseerd op een advies van de secretaris-generaal van het departement onderwijs uitgaande van de onderwijsvrijheid.

Met minister Bourgeois is er nog niet gesproken. Op zijn rondgang langs de provincies om zijn beleidsverklaring aan gemeente- en provinciemandatarissen voor te stellen, heb ik wel de vraag gesteld hoe hij een en ander met de vrijheid van onderwijs zou rijmen. Maar daar had hij toen geen antwoord op.

4. Dhr. Marnic De Meulemeester

4.1. Voorbeelden van samenwerking ?

In de provincie Limburg is er de netoverschrijdende scholengemeenschap met het stedelijk onderwijs. In Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant met het GO!. In Antwerpen is er een scholengemeenschap met een gemeentelijke school, maar met het GO! in de maak. Hier worden telkens duidelijke afspraken gemaakt over de invulling van het technisch- en beroepsonderwijs: de provinciale scholen leggen zich toe op het nijverheidstechnisch onderwijs en de knelpuntberoepen. Het GO! biedt de "zachte" sectoren aan.

Hiervoor werd al aangehaald dat er plaatselijk ook samengewerkt wordt met het vrij onderwijs, bijv. in het landbouwonderwijs. De Provinciale Hogeschool Limburg biedt sinds dit academiejaar een gezamenlijke opleiding "grafisch ontwerp" aan met de Katholieke Hogeschool Limburg. Voordien bestond er al een gezamenlijke opleiding Vroedkunde.

En vooral in het flankerend onderwijsbeleid moedigt de provincie als streekbestuur de netoverschrijdende samenwerking aan. Er wordt samengewerkt in voortrajecten en brugprojecten voor het deeltijds onderwijs, met de onthaal klassen voor anderstaligen (OKAN), enz.

Voor de concrete financiële steun van de provincies verwijzen we naar het ter zitting uitgedeelde document.

5. Mevr. Sabine Poleyn

5.1. Wordt er inzake flankerend onderwijsbeleid door de provincies samengewerkt?

Er bestaat een uitwisseling van de "best practices". Zie het overzicht in de uitgedeelde brochure over het flankerend onderwijsbeleid. Dit staat echter in een beginstadium. De provincies hebben het flankerend onderwijsbeleid nog niet sterk uitgebouwd. En deze worden meestal opgebouwd van onder uit, d.w.z. vanuit de "best practices" van een school, gemeente of beroepsorganisatie. Dan duurt het even vooraleer die op provinciaal niveau zijn gedragen om dan verder op Vlaams niveau gebracht te kunnen worden. De projecten rond gezondheidspreventie, ontwikkelingssamenwerking en milieu worden echter ook vanuit de Vlaamse overheid aangestuurd. En daar is er natuurlijk wel al veel samenwerking. De provincies willen zeker met elkaar op dit vlak intens gaan samenwerken. Maar we willen ook de vrijheid behouden om op specifieke regionale behoeften te kunnen ingaan.

6. Dhr. Joris Van Hauthem

Is het nog wel nuttig en noodzakelijk dat het provinciale niveau naast de andere bestuursniveaus die officieel onderwijs inrichten, die taak opnemen?

Wij vinden natuurlijk van wel. En het is juist dat de vraag naar het inrichten van onderwijs eerder een discussie van kerntaken is, dan van verrommeling. De grote verschillen tussen de provincies hebben waarschijnlijk historische redenen en wijzen ook wel op de autonomie van het provinciale bestuursniveau. De provincies zien het inrichten van onderwijs als streekgericht beleid, om aan bepaalde sociaal-economische noden in een streek te voldoen. Noden die bestaan, omdat er geen of onvoldoende onderwijsaanbod vanuit andere inrichtende machten bestaat. Vandaar de regionale verschillen.

7. Mevr. Kathleen Helsen

7.1. Waarom wordt dezelfde redenering niet gevolgd voor het gemeentelijk onderwijs?

Dat vragen wij ons ook af.

7.2. Hoe staat het personeel tegenover de overdracht van hun scholen?

De geluiden die wij opvangen van de directies en het personeel zijn negatief voor zo'n overdracht. De personeelsleden wensen voor de provincies als inrichtende macht te blijven werken en hun rechten als dusdanig te behouden. Bij de overdracht van een provinciale school naar een andere inrichtende macht, moeten de personeelsleden gereïmpacteerd worden. Er is enkel een verplichte reïmpactatie mogelijk binnen het officieel gesubsidieerd onderwijs. Dit betekent dat onze personeelsleden enkel kunnen verplicht worden over te stappen naar het stedelijk of gemeentelijk onderwijs. Zij kunnen niet verplicht worden over te stappen naar het vrij of gemeenschapsonderwijs. Daarenboven verliezen de tijdelijke personeelsleden, waaronder de TADD'ers, hun rechten, opgebouwd binnen de provincie als inrichtende macht, en kunnen ze in hun nieuwe school weer van onder aan de ladder beginnen. De vastbenoemde personeelsleden daarentegen verdringen de personeelsleden met minder anciënniteit in de scholen, waar zij binnen komen.

De overheveling van de scholen zal dus heel wat onvrede en onrust teweeg brengen bij al het personeel van de overdragende en overnemende scholen en binnen de respectieve netten.

8. Dhr. Chokri Mahassine

8.1. Hoe moet het verder als ouders en kinderen gedwongen worden een andere (school)keuze te maken?

Het onderwijsaanbod verschaalt alleszins. En de provinciale secundaire scholen zullen geen alternatief meer kunnen bieden voor ouders en leerlingen die elders vastgelopen zijn in hun schoolloopbaan. Zoals reeds gezegd en aangetoond, kent het provinciaal onderwijs een beduidend grote zij-instroom in de latere jaren van het secundair onderwijs.

8.2. Enkele concrete voorbeelden van flankerend onderwijsbeleid.

In Limburg werken we rond vier speerpunten in het flankerend onderwijsbeleid.

1. Kansen: onderwijskansen bevorderen door de actoren die daarmee bezig zijn samen te brengen en een gezamenlijke visie uit te werken: Kind en Gezin, scholen en pedagogische begeleidingsdiensten, CLB's, schoolopbouwwerk, steden en gemeenten, jeugdwelzijnswerk, LOP's. We hebben enkele eigen initiatieven: "Opstapje" voor peuters en kleuters en hun moeder om hen te begeleiden in het eerste jaar kleuteronderwijs; Leren thuis leren; renteloze studieleningen voor het hoger onderwijs; mentoren en promoteam voor het hoger onderwijs. We subsidiëren ook projecten die van onderuit groeien en hierop inspelen.

2. Talen: we stimuleren de taligheid van peuters en kleuters met hoger genoemde projecten maar ook met de "bookbaby's (Kind en Gezin en de bibliotheken). We stimuleren projecten die het Nederlands bevorderen op de speelplaats en na schooltijd (babbeldoos). Er loopt een interregproject "linguacluster" met tal van initiatieven om onze buurtalen Frans en Duits te promoten: schooluitwisseling, stages in de euregio, ervaringsuitwisseling in de lerarenopleiding, vergelijking van de leermethoden, enz...

3. Talenten: aandacht voor een goede schoolkeuze: ontdek technisch talent in de basisschool, Horizontaal in de eerste graad van het secundair, attitude vorming voor schoolverlaters/werkzoekenden...

4. Vakoverschrijdende eindtermen: het ruime provinciaal aanbod (gezondheid, welbevinden op school, milieu, ontwikkelingssamenwerking, verkeer, cultuur...) wordt didactisch-

pedagogisch gescreend en afgestemd op de vakoverschrijdende eindtermen. We hebben alle leermiddelen bijeengebracht in een educatief centrum.

Met onze onderwijskansenmonitor brengen we de leerlingenpopulatie en de studievoortgang in verband met de sociaal-regionale welzijnsindicatoren. Hierop trachten we een doelgericht onderwijskansenbeleid te bouwen.

9. Dhr. Kurt De Loor

Hebben de verantwoordelijken van het provinciaal onderwijs zelf voorstellen voor de toekomst van het provinciaal onderwijs?

Het congres van de VVP (Vereniging van Vlaamse Provincies) heeft de stelling ingenomen dat de provincieraden zelf en autonoom willen beslissen of zij in de toekomst nog onderwijs inrichten en of zij bepaalde scholen of opleidingen zullen oprichten, sluiten, overdragen of in een samenwerkingsverband zullen brengen. Dit behoort tot de autonomie van de rechtstreeks verkozen provincieraad. In het recente verleden zijn er reeds scholen overgedragen in West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. Dit is dan afhankelijk van de concrete omstandigheden die op dat moment beoordeeld worden door de provincieraad. De provincieraden willen hierin hun verantwoordelijkheid nemen, maar niet gedwongen worden nu overhaaste beslissingen te nemen die een ontwrichting van het onderwijsveld teweegbrengen.

Daarenboven is het misschien niet slecht om het onderwijsdebat eens veel breder uit te smeren, 50 jaar na het schoolpact. Wat is nog de rol van een inrichtende macht? Wat betekent onderwijsvrijheid en keuzevrijheid nog in concreto? Tot hoever mag de subsidiërende overheid haar eisen stellen? Blijft de scholenbouw in de toekomst nog betaalbaar? Hoe zit het met het eigendomsrecht op de zwaar gesubsidieerde schoolgebouwen? Welke rol kan of moet een overheid innemen, maar dan elke overheid: de Vlaamse, de provinciale, de stedelijke en de gemeentelijke? Voor welke vorm van officieel onderwijs kiezen we? Wordt het officieel onderwijs eenheidsworst of laten we enige diversiteit toe? Moet dat neutraal of pluralistisch zijn? Hebben scholengemeenschappen, scholengroepen en associaties hun vooropgestelde doelstellingen bereikt? Heeft dit geleid tot meer samenwerking of meer verkokering?

Er leven in het onderwijsveld een hele hoop vragen. Eén enkele vraag hieruit pikken: "moeten de provincies nog onderwijs inrichten?", lost dus niets op voor de toekomst van ons onderwijs, noch aan de verrommeling van het Vlaams binnenlands bestuur.

We hopen dus dat het Vlaams Parlement de discussie ten gronde wil voeren en danken de commissieleden alvast rekening te willen houden met onze antwoorden.

Frank Smeets,
gedeputeerde onderwijs provincie Limburg
voorzitter POV